

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrar-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 14. децембар 2014.

Предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09, 76/09, 78/09, 95/09 и 96/09

Лела НИКОЛИЋ, Росанда КАБАШ и Милан ПЕТРОВИЋ

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 14. децембра 2014. године, уз присуство следећих чланова:

Марека Новицког, председавајућег
Кристин Чинкин
Франсоаз Тулкенс

Уз помоћ
Андреја Антонова, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменуте жалбе, уложене сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

Жалбе гђе Леле Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09)

1. Пет жалби гђе Леле Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09) уложене су 15. априла 2009. и уписане су 30. априла 2009. године.
2. Дана 24. јула 2009. године, жалбе су прослеђене Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост и меритум предмета. У одговору послатом у писму датираном на 5. август 2009. године, СПГС је обавестио Комисију да УНМИК не може да достави примедбе због недостатка чињеница које је жалилац навела.
3. Дана 24. октобра 2009. године, Комисија је одлучила да споји пет жалби гђе Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09), сходно правилу 20 Пословника Комисије.
4. Дана 21. априла 2010. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Жалилац није одговорила на ове захтеве.
5. Дана 4. маја 2012. године, жалбе гђе Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09) поново су прослеђене СПГС-у како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.
6. Дана 13. јуна 2012. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
7. Дана 21. јуна 2012. године, Комисија је прогласила жалбе гђе Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09) прихватљивим.
8. Дана 22. јуна 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку о прихватљивости жалби гђе Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09) СПГС-у и затражила је УНМИК-ове примедбе на меритум предмета, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
9. Дана 30. маја 2014. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор, заједно са копијама доступних релевантних истражних докумената.
10. Дана 19. новембра 2014. године, по захтеву Секретаријата Комисије, Одељење за судску медицину у оквиру Мисије владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) доставило је објашњење Комисији.

Жалбе гђе Росанде Кабаш (предмет бр. 78/09)

11. Жалба гђе Росанде Кабаш (предмет бр. 78/09) уложена је 15. априла 2009. и уписана је 30. априла 2009. године.
12. Дана 24. јула 2009. године, жалба је прослеђена Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС) како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост и меритум предмета. У одговору послатом у писму датираном на 3. август 2009. године, СПГС је

¹ Списак скраћеница и акронима садржаних у тексту дат је у Прилогу.

обавестио Комисију да УНМИК не може да достави примедбе због недостатка чињеница које је жалилац навела.

13. Дана 9. децембра 2009. године, Комисија је затражила од жалиоца да достави додатне информације. Дана 20. априла 2011. године, Комисија је поновила свој захтев. Жалилац није одговорила на ове захтеве.
14. Дана 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од ЕУЛЕКС-а информације у вези са четрдесет и три жалбе уложене пред Комисијом, које се тичу несталих лица, а међу којима је и жалба гђе Кабаш.
15. Дана 23. марта 2010. године, ЕУЛЕКС је доставио свој одговор на захтев Комисије од 18. децембра 2009. године.
16. Дана 3. октобра 2011. године, гђа Кабаш је Комисији доставила додатне информације.
17. На захтев Комисије, 8. фебруара 2012. године, полиција УНМИК-а је доставила додатне информације везане за жалбу гђе Кабаш.
18. Дана 24. фебруара 2012. године, жалба је поново послата СПГС-у, како би се добиле примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.
19. Дана 28. марта 2012. године, СПГС је доставио примедбе УНМИК-а на прихватљивост жалбе.
20. Дана 11. маја 2012. године, Комисија је прогласила жалбу гђе Кабаш (предмет бр. 78/09) прихватљивом.
21. Дана 17. маја 2012. године, Комисија је проследила своју одлуку о прихватљивости жалбе гђе Кабаш (предмет бр. 78/09) СПГС-у и затражила је УНМИК-ове примедбе на меритум жалбе, као и копије истражних списа који се односе на предмет.
22. Дана 27. марта 2013. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор, заједно са копијама доступних релевантних истражних докумената.

Жалбе г. Милана Петровића (предмети бр. 95/09 и 96/09)

23. Жалбе г. Милана Петровића (предмети бр. 95/09 и 96/09) уложене су 8. априла 2009. и уписане су 30. априла 2009. године.
24. Дана 24. октобра 2009. године, Комисија је одлучила да споји две жалбе г Милана Петровића сходно правилу 20 свог Пословника.
25. Дана 10. марта 2010. године, Комисија је од г. Милана Петровића затражила додатне информације.

26. Дана 22. марта 2010. године, г. Милан Петровић је доставио свој одговор на захтев Комисије.
27. Дана 16. јуна 2011. године, жалбе г. Милана Петровића (предмети бр. 95/09 и 96/09) прослеђене су СПГС-у, како би се добиле примедбе УНМИК-а на њихову прихватљивост.
28. Дана 2. септембра 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
29. Дана 27. октобра 2011. године, Комисија је прогласила жалбе г. Милана Петровића (предмети бр 95/09 и 96/09) прихватљивим.
30. Дана 28. октобра 2011. године, Комисија је проследила своју одлуку о прихватљивости жалби г. Милана Петровића СПГС-у и затражила је УНМИК-ове примедбе на меритум жалби, као и копије истражних списа који се односе на предмете.
31. Дана 2. децембра 2011. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор, заједно са копијама доступних релевантних истражних докумената.

Враћање истражних списа у вези са предметима бр. 73/09, 74/09 и 78/09 из седишта УН-а

32. Након што је Комисија послала упите, 4. октобра 2012. године, УНМИК је затражио од Одељења за архивске послове и регистратурски материјал у седишту Уједињених нација (УН) у Њујорку да пронађе и врати УНМИК-у одређени број истражних списа у вези са жалбама уложеним Комисији.
33. Дана 14. децембра 2012. године, УНМИК-у су достављени тражени истражни списи из седишта УН-а у Њујорку. Дана 17. децембра 2012. године, УНМИК је доставио Комисији та документа, укључујући нека документа везана за две жалбе гђе Леле Николић (бр. 73/09 и 74/09) и за жалбу гђе Росанде Кабаш (бр. 78/09).

Спајање свих жалби (бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09, 76/09, 78/09, 95/09 и 96/09)

34. Дана 21. јуна 2012. године, Комисија је одлучила да споји пет жалби гђе Леле Николић (предмети бр. 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09), са жалбом гђе Росанде Кабаш (предмет бр. 78/09) и са два жалбама г. Милана Петровића (предмети бр. 95/09 и 96/09), сходно правилу 20 свог Пословника.

Додатне потврде у вези са свим предметима

35. Дана 18. новембра 2014. године, Комисија је од УНМИК-а затражила да потврди да ли се објављивање истражних списа у вези са свим предметима може сматрати коначним.
36. Дана 20. новембра 2014. године, УНМИК је доставио свој одговор.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

37. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова током оружаног сукоба и након успостављања Привремене административне мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.
38. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северно-атлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (КФОР), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у ком су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
39. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу безбедно да се врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „*Како виђено, тако речено*“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999) и 2. том (14. јун – 31. октобар 1999); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а; Фонд за хуманитарно право, „*Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову*“ (2001); Фонд за хуманитарно право, „*Косовска књига памћења*“ (<http://www.kosovometemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002–2004; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „*Ситуација на Косову: попис*“ (2010); подаци које је објавио Високи комесар УН-а за избеглице, (доступни на веб-страници www.unhcr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на веб-страници <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

и штити људска права“ на Косову у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.

40. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага вратила се на Косово.
41. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
42. Иако постоји спор око бројки, процењује се да је више од 15.000 лица усмрћено или нестало током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се од октобра 2012. године 1766 лица и даље води као нестало код Међународног комитета Црвеног крста (МКЦК).
43. Од јула 1999. године, у склопу напора да се на Косово врати спровођење закона у оквиру владавине права, СПГС је затражио од држава чланица УН-а да подрже постављање 4718 чланова међународне полиције као цивилне компоненте УНМИК-а. Задатак полиције УНМИК-а био је да саветује КФОР у вези са полицијским питањима док полиција не добије довољан број чланова да преузме пуну одговорност за спровођење закона и да ради на развоју Косовске полицијске службе. До септембра 1999. године, приближно 1100 међународних полицајаца распоређено је у УНМИК-у.
44. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
45. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и

341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999), констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у том тренутку „добро функционише“ и да је „одржив“.

46. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), били су одговорни за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава, којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Дана 5. новембра 2001. године, УНМИК је потписао Заједнички документ УНМИК-а и СРЈ у коме се, између осталог, понавља његова обавеза решавања судбине несталих лица из свих заједница и признаје се да је програм ексхумације и идентификације само део активности везаних за нестала лица. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврди где се налазе нестала лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их њиховим породицама. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводио идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
47. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.
48. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали Меморандум о разумевању о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на активности које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ов ОП и полиција УНМИК-а требало је да буду предати ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и нестанак блиских сродника жалилаца

1. Отмица и нестанак породице Шутаковић (предмети бр 72/09, 73/09, 74/09, 75/09 и 76/09)

49. Први жалилац, гђа Лела Николић, бивша је становница Косова, са тренутним пребивалиштем на територији уже Србије.

50. Она је обавестила Комисију да су 12. јуна 1999. године њена маћеха, гђа Даринка Шутаковић, (предмет бр. 72/09), њен отац, г. Недељко Шутаковић (предмет бр. 75/09) и тројица њихових синова: г. Радован Шутаковић, стар 10 година, (предмет бр 73/09), г. Ђорђе Шутаковић, стар 16 година (предмет бр 74/09) и г. Александар Шутаковић, стар 18 година (предмет бр 76/09), отети из свог дома у Ђаковици од стране припадника ОВК. Од тада ниједна од ових особа није пронађена.

51. Жалилац наводи да је њихова отмица била пријављена КФОР-у, УНМИК-у, Црвеном крсту Југославије, Министарству унутрашњих послова Србије и другим организацијама. Жалилац такође наводи да је случај био пријављен Међународном јавном тужиоцу у Приштини, али не наводи конкретне детаље с тим у вези.

52. Њихова имена се налазе на списку особа несталих током сукоба на Косову, који је МКЦК проследио полицији УНМИК-а 29. јануара 2002. године, као и у електронској бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ³. МКЦК-ови захтеви за проналажење свих пет горенаведених чланова породице и даље су отворени⁴.

53. На списку несталих лица на мрежи који води МКНЛ⁵, у погледу свих ових особа стоји да „није пронађен подударни ДНК“. У погледу њих, ставке се незнатно разликују по следећем:

- у погледу гђе Даринке Шутаковић: „Пријављен датум нестанка: 11. јун 1999“ и „Није прикупљено довољно референтних узорака“;
- у погледу г. Недељка Шутаковића: „Пријављен датум нестанка: 1. јун 1999“ и „Прикупљено довољно референтних узорака“;
- у погледу г. Радована⁶ Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића и г. Александра Шутаковића: „Пријављен датум нестанка: 1. јун 1999“ и „Није прикупљено довољно референтних узорака“.

2. Отмица и нестанак г. Миленка Кабашиа (предмет бр. 78/09)

³ Електронска база података КНЛСМ-а није отворена за јавност. Комисија ју је прегледала у вези са овим случајем 12. децембра 2014. године.

⁴ База података МКЦК-а је доступна на адреси: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (прегледано 12. децембра 2014).

⁵ Електронска база података МКЦК-а је доступна на адреси: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (прегледано 12. децембра 2014).

⁶ У МКНЛ-овој, МКЦК-овој и КНЛСМ-овој бази података, његово име је написано као „Радоман“.

54. Други жалилац, гђа Росанда Кабаш, наводи да је њен брат, г. Миленко Кабаш (или Кабаши), отет је из жалиочевог стана у Ђаковици, јуна 1999. године. Од тада се не зна где се он налази.
55. Жалилац додаје да је извесни косовски Албанац, Ф. Д, учествовао у отмици њеног брата.
56. Гђа Кабаш наводи да је отмица била пријављена италијанском КФОР-у, МКЦК-у, Црвеном крсту Југославије и државним институцијама Србије које нису именоване. Она такође наводи да је случај био пријављен Међународном јавном тужиоцу у Приштини, али не наводи конкретне детаље.
57. Гђа Кабаш је такође дала изјаву Фонду за хуманитарно право (ФХП), која гласи:

„**Кабаш, Миленко** (м, 41), од родитеља албанског и српског порекла, из Ђаковице – отет од стране ОВК 25. јуна 1999. године из сестриног стана у Ђаковици.

Кабашева сестра испричала је да су 25. јуна припадници ОВК ушли у стан њених суседа и почели да га претресају. Она је отишла да види шта се дешава. Припадници ОВК, који су на себи имали цивилну одећу, запленили су суседово оружје и отишли. Док је још увек била са суседима, она је чула буку са петог спрата на коме се налазио њен стан. Вратила се у свој стан и затекла отворена улазна врата; њеног брата више није било у том стану. Кроз прозор је видела три припадника ОВК у маскирним униформама како одводе њеног брата, који је на левој страни лица држао крвави пешкир. Она је идентификовала једног од припадника ОВК као Фатон. Држећи га на нишану, припадници ОВК натерали су Кабаша да стави руке на зид, претресли га, присилно га увели у аутомобил и одвезли се. Када је жалилац сишла низ степенице, један сусед Албанац јој је рекао да је њен брат пружао отпор припадницима ОВК и да је задобио повреду у пределу левог ува па му је он добацио пешкир да заустави обилно крварење. Кабашева сестра је одмах пријавила отмицу КФОР-у.

Дана 13. јуна [sic.], исти припадници ОВК поново су ушли у зграду и срели Кабашеву сестру на улазу. Очигледно је нису препознали као жену коју су тражили, пошто су је питали да ли зна где је „Шкија“⁷ са петог спрата. Она је избегла да и сама буде одведена тако што је одговорила на албанском да је жена коју траже управо отишла у суседну зграду. Непосредно по одласку војника ОВК, она је потражила уточиште код комшија одакле је позвала једну пријатељицу Албанку која је дошла по њу и одвела је до свог стана у другом делу града. Два дана касније, жалилац је побегла у Србију.

⁷ Погрдан назив за „Србина“ (на албанском).

Извор: ФХП, изјава сведока⁸.

58. Као што је изнад поменуто (видети § 17), на захтев Комисије, полиција УНМИК-а је отишла до КФОР-ове регионалне команде „Запад“ и претражила архиву у потрази за информацијама везаним за отмицу и нестанак г. Миленка Кабаша. Меморандумом датираним на 7. фебруар 2012, КФОР је потврдио да не поседује информације с тим у вези, осим горенаведене изјаве гђе Росанде Кабаш дате ФХП-у.
59. МКЦК-ов захтев за проналажење г. Кабаша још увек је отворен⁹. Његово име се такође налази на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001. године, по питању којих је МКЦК прикупио анте-мортем податке на територији уже Србије у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године. Његово име се такође налази у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ¹⁰.
60. На списку несталих лица на мрежи који води МКНЛ¹¹, у том погледу наведено је следеће: „Пријављен датум нестанка: 1. јун 1999“, „Није прикупљено довољно референтних узорака“ и „Није пронађен подударни ДНК“.
3. *Отмица и нестанак г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић (предмети бр. 95/09 и 96/09)*
61. Трећи жалилац, г. Милан Петровић, наводи да су његове родитеље, г. Мићу¹² Петровића (полицајца у пензији) и гђу Радмилу Петровић, држали припадници ОВК, Х. Х, А. Ш. и Ф. Д, у њиховом стану у Ђаковици, од 14. јуна 1999. године. Према наводима жалиоца, последњи од три припадника ОВК, Ф. Д, остао је у стану да чува г. и гђу Петровић. Две или три недеље након таквог заточеништва, изведени су из стана, стављени у камион и одведени у непознатом правцу. Од тада се не зна где се они налазе.
62. Жалилац наводи да је нестанак његових родитеља пријављен УНМИК-у и Црвеном крсту Југославије, Министарству унутрашњих послова Србије (МУП) и српском тужилаштву за ратне злочине.
63. Жалилац додаје да је од тада један рођак лица Х. Х. бесправно живео у стану г. и гђе Петровић у Ђаковици.
64. Жалилац је доставио Комисији копије одређеног броја докумената у којима је дат детаљан опис догађаја везаних за отмицу г. и гђе Петровић, као и одређени број других људи које је такође отела, наводно, иста група припадника ОВК у Ђаковици, отприлике у исто време. У питању су следећа документа:

⁸ *Отмице и нестаници не-Албанаца на Косову. 24. март 1999 – 31. децембар 2000*, стр. 12 // веб-страница ФХП-а [електронска база података] – <http://www.hlc-rdc.org/wp-content/uploads/2013/02/КО-Abductions-and-disappearances-of-non-Albanians-in-Kosovo-1.pdf> (прегледано 12. децембра 2014).

⁹ Прегледано 12. децембра 2014.

¹⁰ Прегледано 13. децембра 2014.

¹¹ Прегледано 12. децембра 2014.

¹² У електронским базама података, његово име је написано као „Мићо“.

- уверење, датирано на 11. септембар 1999. године, које је издао Центар за мир и толеранцију у Приштини, у коме се наводи:
„По вашем захтеву, у вези са доле наведеним особама [г. и гђом Петровић], желимо да вас обавестимо да су они живи и здрави и да се налазе у логору или у заточеништву. За ово смо сазнали од МКЦК-а и КФОР-а, који су добили ову информацију путем преговора“.
- извештај о отмици његових родитеља, без назначеног датума;
- копије његових јавних огласа, на српском и албанском, у којима нуди награду од 5.000 немачких марака онеме ко му помогне у проналажењу његових родитеља;
- захтев руководиоца српског тима за везу са КФОР-ом, упућен КФОР-у и полицији УНМИК-а и датиран на 7. мај 2001. године; у њему се налазе информације о околностима отмице г. и гђе Петровић, као и захтев за истрагу случаја. Како се наводи у овом захтеву, УНМИК је маја 2001. године ухапсио команданта јединице ОВК одговорне за отмицу, Н. А, у вези с једним покушајем убиства;
- уверење Црвеног крста Југославије, датирано на 21. јун 2002. године, у коме се потврђује да су г. и гђа Петровић уписани као лица која се воде као нестала од 7. августа 1999. године;
- изјава гђе Росанде Кабаш, дата 19. децембра 2002. године српском МУП-у у Јагодини, у ужој Србији;
- његова кривична пријава против лица Х. Х, А. Ш. и Ф. Д, одговорних за отмицу г. и гђе Петровић, упућена Окружном јавном тужилаштву (ОЈТ) у Пећи, смештеном у Јагодини, у ужој Србији (предмет МУП-а бр. ПУ-32/04, од 28. маја 2004, предмет ОЈТ-а бр. 230-1402/04);
- његова детаљна изјава дата 15. јула 2008. године српском тужиоцу за ратне злочине;

65. Захтеви МКЦК-а за проналажење г. и гђе Петровић и даље су отворени¹³. Њихова имена се такође налазе на списку несталих лица који је МКЦК проследио УНМИК-у 12. октобра 2001. године, по питању којих је МКЦК прикупио анте-мортем податке на територији уже Србије у периоду између 1. јула и 20. септембра 2001. године. Њихова имена се такође налазе у бази података коју је саставио УНМИК-ов КНЛСМ¹⁴.

66. У ставкама на списку несталих лица на мрежи који води МКНЛ¹⁵, у релевантним деловима који се тичу њих наведено је следеће: „Пријављен датум нестанка: 6. јул 1999“, „Прикупљено довољно референтних узорака“ и „Није пронађен подударни ДНК“.

С. Истрага

1. Достављање релевантних списа

¹³ Прегледано 12. децембра 2014.

¹⁴ Прегледано 12. децембра 2014.

¹⁵ Прегледано 12. децембра 2014.

67. У вези са предметом о коме је овде реч, Комисија је од УНМИК-а добила истражне документе који су се претходно налазили код УНМИК-овог КНЛСМ-а и ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а, које је УНМИК добио од ЕУЛЕКС-а. Такође, 17. децембра 2012. године, Комисија је примила нека истражна документа у вези с истрагом отмице и нестанка г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића и г. Миленка Кабаша, која су била враћена из архиве седишта УН-а у Њујорку (видети §§ 32–33 изнад). Иако је СПГС наговестио да можда постоји додатна документација у вези с овим предметом, УНМИК је 20. новембра 2014. године потврдио Комисији да нису добијени додатни списи.

68. Што се тиче откривања података садржаних у списима, Комисија подсећа да је УНМИК Комисији ставио на располагање истражне списе ради разматрања уз обавезу чувања поверљивости података. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен сажет преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.

2. Истрага у вези са гђом Даринком Шутаковић, г. Недељком Шутаковићем, г. Радованом Шутаковићем, г. Ђорђем Шутаковићем и г. Александром Шутаковићем

69. Спис КНЛСМ-а у вези са гђом Даринком Шутаковић, г. Недељком Шутаковићем, г. Радованом Шутаковићем, г. Ђорђем Шутаковићем и г. Александром Шутаковићем садржи пет ручно исписаних образаца за идентификацију жртве, без назначеног датума. Уз ове обрасце нису приложене никакве фотографије нити идентификациони документи:

- У обрасцу који се тиче гђе Даринке Шутаковић и који је очигледно попунио МКЦК, сажето је дат њен физички опис и назначени су име и подаци за контакт њеног брата као најближег сродника. Образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000051.
- Образац који се односи на г. Недељка Шутаковића и који је очигледно попунио МКЦК, укратко садржи његов физички опис, списак друга четири члана породице који су нестали заједно са њим, као и имена и податке за контакт његовог нећака и нећаке, као најближих сродника. Тај образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000640.
- У обрасцу који се тиче г. Радована Шутаковића и који је очигледно попунио МКЦК, укратко је дат његов физички опис, и наведени су име и подаци за контакт његовог ујака/стрица, као најближег сродника. Тај образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000050.
- У обрасцу који се тиче г. Ђорђа Шутаковића и који је очигледно попунио МКЦК, укратко је дат његов физички опис, и наведени су име и подаци за контакт његовог ујака/стрица, као најближег сродника. Тај образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000057.

- У обрасцу који се тиче г. Александра Шутаковића и који је очигледно попунио МКЦК, укратко је дат његов физички опис и наведени су име и подаци за контакт његовог ујака/стрица, као најближег сродника. Тај образац носи унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000063.

70. Део списка који се претходно налазио код ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а почиње са пет извештаја о наставку случаја (ИНС) ЈНЛ-а полиције УНМИК-а, од којих је сваки састављен на једној страни. Ови извештаји се односе на случајеве везане за сроднике жалиоца. У вези са њима наведени су следећи детаљи:

- у погледу гђе Даринке Шутаковић, предмет ЈНЛ-а бр. 2003-000051 садржи две ставке, обе од 1. априла 2003. године: „Извршен унос у базу података“ и „Извршен унос у ДВИ систем“;
- у погледу г. Недељка Шутаковића, предмет ЈНЛ-а бр. 2002-000640 садржи две ставке, обе од 2. септембра 2002. године: „Извршен унос у базу података“ и „Извршен унос у ДВИ систем“;
- у погледу г. Радована Шутаковића, предмет ЈНЛ-а бр. 2003-000050 садржи две ставке, обе од 31. марта 2003. године: „Извршен унос у базу података“ и „Извршен унос у ДВИ систем“;
- у погледу г. Ђорђа Шутаковића, предмет ЈНЛ-а бр. 2003-000057 садржи једну ставку, од 2. априла 2003. године: „Извршен унос у базу података и ДВИ систем“;
- у погледу г. Александра Шутаковића, предмет ЈНЛ-а бр. 2003-000063 садржи једну ставку, од 3. априла 2003. године: „Извршен унос у базу података и ДВИ систем“.

71. Спис такође садржи пет практично идентичних ЈНЛ-ових извештаја о анте-мортем истрази, са заједничком референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 1080/ИНВ/04, од којих су сви започети 23. децембра 2004. године и завршени истог дана:

- у погледу гђе Даринке Шутаковић, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000051;
- у погледу г. Недељка Шутаковића, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 2002-000640;
- у погледу г. Радована Шутаковића, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000050;
- у погледу г. Ђорђа Шутаковића, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000057;
- у погледу г. Александра Шутаковића, са унакрсном референцом на ЈНЛ-ов предмет бр. 2003-000063.

72. Сви они садрже име и податке за контакт извесног лица Д. Г, идентификованог као „нећака [sic.] ШУТАКОВИЋ Недељка“, у својству сведока. У документу даље стоји: „Контактирали смо рођаку [Д. Г.], њена адреса је ОРАХОВАЦ. Контактирали смо је

телефоном и она не жели да посетимо породицу“. Међутим, у пољу „Изјава сведока“ стоји следеће:

73. „Породица ШУТАКОВИЋ је заједно са осталим грађанима Ђаковице српске националности побегла у православну цркву у Ђаковици. ШУТАКОВИЋ Недељко је отишао назад кући по неке ствари и више се није вратио. Његова супруга Даринка и његово троје деце – Радоман, Ђорђе и Александар – пошли су да виде шта се са њим десило. Нико од њих се није вратио. Жена која можда има неке информације не жели да прича о томе. Она је у била у истој цркви, у исто време кад и породица ШУТАКОВИЋ. Њено име је [К. К.] и живи у избегличком кампу у месту [К], у Србији. Судбина породице ШУТАКОВИЋ није позната“.

74. Свих пет извештаја завршава се истом изјавом:

„Након истрага, у овом тренутку није могуће пронаћи непристрасног сведока око места догађаја. Нема информација које указују на могућу локацију НЛ. Овај предмет треба да остане отворен и на чекању у оквиру ЈРЗ-а“.

3. *Истрага у погледу г. Миленка Кабаша (предмет бр. 2001-000984)*

Списи полиције УНМИК-а и КНЈСМ-а

75. ЈНЛ-ов ИНС по предмету 2001-000984 садржи две ставке: једну од 11. марта 2001, која гласи „Унос у базу података према ФХП-у“ и другу, од 26. маја 2002, која гласи „Извршен унос у ДВИ систем“. У прилогу овог обрасца налази се фотокопија једне стране из књиге ФХП-а која се односи на нестала лица на Косову, заједно са комплетном изјавом гђе Росанде Кабаш, као што је претходно наведено (видети § 57).

76. Спис такође садржи и образац за идентификацију жртве, у погледу г. Миленка Кабаша, који је очигледно попунио МКЦК између 1. јула и 20. септембра 2001. године (видети § 58 изнад); образац је ручно попуњен на српском језику. У овом обрасцу се, поред његових личних података и анте-мортем описа, налазе име и комплетни подаци за контакт његове сестре (жалиоца, гђе Росанде Кабаш). У прилогу овог обрасца се налази његова фотографија.

77. Један други образац за идентификацију жртве, попуњен је на енглеском језику, датиран на 24. јануар 2005. године и носи унакрсну референцу на предмет бр. 2001-000984. Он садржи исте информације као и претходно наведени образац.

78. Меморандумом датираним на 25. јун 2003. године, упућеним „свима којих се то тиче“, руководилац одељења за идентификације при полицији УНМИК-а затражио је: „У случају да нека од несталих особа буде идентификована, молим да контактирате ЦЈКИ“; списак садржи 11 имена, укључујући г. Миленка Кабаша.

79. У спису се такође налази откуцан, недатиран запис изјаве гђе Росанде Кабаш, са унакрсном референцом на предмет бр. 2001-000984, у коме је она навела детаље

отмице свог брата од стране ОВК, чији је била сведок. Она је навела да је идентификовала једног од отмичара као Ф. Д, који је радио „као наставник у основној школи у Ђаковици“. Изјава није потписана; такође није јасно ко ју је забележио.

80. Спис даље садржи штампани извод из базе података информационог система косовске полиције, датиран на 8. април 2005. године, који садржи личне податке за идентификацију осумњиченог Ф. Д.
81. Штампани извод из ЈНЛ-ове базе података, састављен на једној страни, по предмету бр. 0505/ИНВ/05, датиран на 11. април 2005. године, у вези са нестанком г. Миленка Кабаша, у обрасцу „Белешке истражитеља“ садржи детаље његове отмице и у њему се потврђује да је његова сестра идентификовала осумњиченог. У њему се такође помиње радно место осумњиченог, које је сведок навела (видети горе у тексту).
82. ЈНЛ-ов извештај о анте-мортем истрази по ЈНЛ-овом предмету бр. 0505/ИНВ/05 носи унакрсну референцу на предмет бр. 2000-001631. Овај извештај је започет 10. априла 2005. године и завршен је истог дана. На првој страни извештаја, жалилац, гђа Росанда Кабаш, именована је као сведок, а особа Ф. Д. као осумњичени; дати су такође подаци за контакт обе особе.
83. У овом извештају дат је веома кратак опис отмице г. Миленка Кабаша од стране припадника ОВК и дословце је поновљена горенаведена изјава гђе Росанде Кабаш (видети § 79). У пољу „Испитани сведоци“ извештаја стоји „Нема“. У закључку овог извештаја, истражитељ је написао: „Нема информација које указују на могућу локацију НЛ. Овај предмет треба да остане отворен и неактиван у оквиру ЈРЗ-а“. Назначени статус случаја је „неактиван“.

ЕУЛЕКС-ово разјашњење

84. Као што је горе поменуто (видети § 14), 18. децембра 2009. године, Комисија је затражила од ЕУЛЕКС-а да обезбеди додатне информације у вези са четрдесет и три жалбе уложене Комисији, укључујући жалбу гђе Росанде Кабаш. У свом одговору од 23. марта 2010. године, службеници ЕУЛЕКС-а су објаснили да су претражили доступне изворе, укључујући списак предмета „пронађен јула 2009. године у соби 'Архива' зграде ПТЦ-а (УНМИК их није званично предао ЕУЛЕКС-у јер нису више „активни“ већ обустављени, завршени или затворени)“.
85. У истом одговору, ЕУЛЕКС је додао да потрага није била детаљна пошто доступни извори нису пружили информације по питању следећег:
- предметима, кривичним пријавама или информацијама које полиција УНМИК-а уопште није предала тужиоцима УНМИК-а или који никад нису ни доспели до тужилаца УНМИК-а;
 - предмета које је обрађивала полиција УНМИК-а, који су затим предати локалној полицији или тужиоцима, али то није пријављено УНМИК-у нити тужиоцима ЕУЛЕКС-а;

- многих предмета које су обрађивали тужиоци УНМИК-а пре него што је УНМИК-ов ОП формирао централизован регистар предмета 2003. године.

86. Међутим, потрага по ЕУЛЕКС-овим списима дала је информације само у погледу два предмета наведена у захтеву Комисије од 18. децембра 2009. године. Нису пронађени списи нити друге информације у вези са преосталим 41 предметом, укључујући жалбу гђе Росанде Кабаш. ЕУЛЕКС није могао да потврди да ли су „полиција и/или тужиоци УНМИК-а уопште испитали“ случајеве за које нису пронађени списи.

4. *Истрага у вези са г. и гђом Петровић (предмети бр. 2000-000310, 2003-00006 и 2003-00007)*

87. Најстарији документ у спису је образац разговора о људским правима/инциденту, који је попунила мисија ОЕБС-а на Косову, 23. децембра 1999. године (референтни бр. ГН/СТ/023/99). Из текста се види да је тог дана једна даља рођака г. и гђе Петровић пријавила њихов нестанак канцеларији ОЕБС-а у Штрпцу. Она је доставила само сажете детаље о њиховом нестанку; ипак, именовала је два потенцијална очевица, А. Н. и Р. Н. У овом обрасцу се налазе име и комплетни подаци за контакт особе која је пријавила случај.

88. У прилогу овог обрасца налази се копија „Извештаја о несталим лицима“ г. Милана Петровића, у коме су наведени детаљи њихове отмице и дат је њихов опис са приложеним фотографијама као и копијом горенаведеног јавног огласа путем кога је он понудио награду за помоћ у проналажењу својих родитеља (видети § 64 изнад).

89. ЈНЛ-ов ИНС по предмету бр. 2000-000310 садржи четири ставке: од 9. маја 2000, „Извршен унос у базу података“; од 21. децембра 2000, „Додати страну од МКЦК-а“; и два додатна уноса у ЈНЛ-ову базу података, оба од 18. фебруара 2002. године.

90. Спис такође садржи два обрасца за идентификацију жртве, у погледу г. и гђе Петровић, које је очигледно попунио МКЦК између 1. јула и 20. септембра 2001. године (видети § 65 изнад); оба обрасца су ручно попуњена на српском језику и носе унакрсну референцу на ЈНЛ-ов предмет бр. 2000-010310. Поред њихових личних података и анте-мортем описа, у обрасцима су дати име и комплетни подаци за контакт жалиоца (г. Милана Петровића) и још двоје рођака његових несталих родитеља. У прилогу ових образаца се налази одређени број њихових фотографија. Такође, у обрасцима се наводи: „Постоји информација да су они били убијени и бачени у реку са Терзијског моста у Ђаковици“.

91. Спис такође садржи писмо које је српски МУП упутио полицији УНМИК-а, датирано на 30. јануар 2003. године. У њему су дате информације о отмици породице Шутаковић, Миленка Кабаша, г. и гђе Петровић и гђе Драгице Петрићевић, од којих су сви живели у истој згради у Ђаковици. Од полиције УНМИК-а је затражено да истраже овај случај и да обавесте МУП о резултатима истраге.

92. Следећи документ у спису је недатиран ЈИРЗ-ов извештај о предмету у вези са предметом бр. 2003-00007; у њему је назначено да је бележење података започето 24. фебруара 2003. године, а да је ажурирање података последњи пут извршено 26. јуна 2003. године. У њему је злочин описан као „Ратни злочин–убиство–масовна гробница“. Ту се помињу *г. и гђа Петровић* као жртве; у пољу „Белешке о статусу“ стоји „Исти као статус предмета 2003-00005“. У пољу овог извештаја „Сажетак“ стоји:

„Предмет је отворен након што је Министарство унутрашњих послова Србије поднело пријаву.

Дана 10. марта 2003. године, предмет је додељен лицу Г. М.

Дана 26. јуна 2003. године, предмет је затворен; нису биле потребне додатне активности јер је ово предмет бр. 2003-00005“.

93. ЈНЛ-ов извештај о анте-мортем истрази по ЈНЛ-овом предмету бр. 0067/ИНВ/05 носи унакрсну референцу на предмет бр. 2000-000310. Овај извештај је започет 6. априла 2004. године и завршен је истог дана. На првој страни извештаја, жалилац помиње службеника за везу полиције УНМИК-а у Београду као сведока. У пољу „Позадина случаја“ стоји: „Брачни пар су ухапсили и отели мушкарци у ОВК униформама, 7. августа 1999. године. Видети приложен извештај под бројем ЈНЛ-а“. У пољу „Даља истрага“ стоји: „К. Н, ЈНЛ у Београду, обавестио је да чланови породице још увек нису добили никакве информације у вези са њиховом судбином“.

94. На крају овог извештаја, истражитељ је закључио следеће: „Пошто нема додатних информација у вези са судбином НЛ-а, тренутно није могућ наставак истраге; међутим, спис треба да остане отворен за случај да се појаве додатне информације.“ Статус предмета је „Предмет на чекању до добијања додатних информација“.

95. Спис такође садржи решење о одбијању кривичне пријаве, датирано на 22. јул 2009, бр. ППС.197/09, којим је Међународни тужилац специјалног тужилаштва Косова (СТРК) одбацио полицијску кривичну пријаву од 24. фебруара 2003. године по предмету бр. 2003-00006. Наведена полицијска кривична пријава не налази се у спису. Решење нема печат и потпис тужиоца.

96. Дотичне три особе наведене у Решењу, И. Д, А. С. и Ф. Д, осумњичене су за следеће:

„– Ратни злочин против цивилног становништва, почињен јуна 1999. године, у Ђаковици, Пећи, чиме је

прекршен члан 142 КЗСФРЈ, 120–121 ПКЗК, са могућношћу изрицања казне до 5 година затвора¹⁶,

– Отмица, чиме је прекршен члан 64 КЗС¹⁷, 159 ПКЗК, са могућношћу изрицања казне у трајању од 6 месеци до 5 година затвора.

¹⁶ Поменути чланом 142 Кривичног закона Југославије (КЗСФРЈ) предвиђена је смртна казна за такве злочине, која је у време почињања злочина замењена дугорочном казном затвора у трајању до 40 година. Заузврат, члановима 120–121 Привременог кривичног закона Косова (ПКЗК) утврђена је казна од „најмање пет година или дугорочна казна затвора“.

¹⁷ Вероватно се односи на Кривични закон Србије.

97. У решењу је дат кратак опис отмице г. и гђе Петровић, који се односи на горенаведено писмо које је српски МУП упутио полицији УНМИК-а и које је датирано на 30. јануар 2003. године (видети § 91). У решењу је наведено име заменика руководиоца поткомисије за сарадњу полиције у оквиру МУП-а Србије, који је потписао то писмо и који је сведок у овом предмету.
98. Тужилац СТРК-а је закључио да је „очигледно из кривичне пријаве да не постоји оправдана сумња да су осумњичени починили наведено кривично дело. Такође, тужилац сматра да не постоји оправдана вероватноћа да би даља истрага полиције могла да обезбеди додатне информације. Штавише, предмет се налази у спису 2003-00005.“ Из тог разлога, тужилац СТРК-а је одлучио да одбаци кривичну пријаву и да обавести оштећену страну, „г. Петровић Мића и Петровић Радмилу [sic.]“ о овој одлуци.
99. У спису се такође налазе два обавештења о одбацивању кривичне пријаве, такође датирана на 22. јул 2009. године. Прво обавештење је упућено начелнику ЕУЛЕКС-овог ЈИРЗ-а, а друго „г. Петровић Мићу и његовој супрузи Петровић Радмили, оштећеним странама у горенаведеном предмету [sic.]“: Ниједан документ нема печат ни потпис тужиоца.

5. Истрага у погледу свих жртава (предмет бр. 2003-00005)

100. Према наводима из ЦЈКИ-јевог сажетог описа предмета, спроведена је заједничка истрага отмице и нестанка сродника жалилаца и убиства гђе Драгице Петрићевић (свекрве гђе Росанде Кабаш), под предметним бр. 2003-00005. Тај опис њихових отмица је био веома кратак; у њему је такође наведен извесни г. А. Х, у својству сведока.
101. Такође, у у спису се налази ЈИРЗ-ов извештај о анализи случаја, датиран на 5. октобар 2007. године, са референцом на предмет бр. 2003-00005. Број жртава назначених у њему је „11“, број познатих сведока је „3+2 особе које су пријавиле случај“, број изјава сведока „нула“. У овом извештају се спомињу два идентификована осумњичена: Ф. Д. и А. С; у пољу „Препорука/Мишљење истражитеља“ стоји:
- „Предмет има 10 познатих сведока, али у материјалу извештаја који нам је на располагању нема изјава сведока. Три осумњичена су идентификована, али чини се да није спроведена никаква истрага. Предлажем да овај предмет буде ОТВОРЕН и да се додели МПС-у [Међународном полицијском службенику] пошто постоји велика могућност да неки од 10 сведока поседују важне информације у вези са злочинима“.
102. Спис даље садржи ЈИРЗ-ов Извештај о случају у погледу предмета бр. 2003-00005, који је састављен на основу ЈИРЗ-ове базе података, 11. октобра 2007. године. Уписани злочин је сврстан као „Ратни злочин – убиство“; у њему се помиње гђа

Росанда Кабаш у својству „лица које је пријавило случај“; предмет је означен као „предмет ниског приоритета“. Део „Сажетак“ садржи више ставки:

- у првој, са датумом од 24. фебруара 2003, стоји:

„Чини се да су, од 12. јуна 1999. године, паравојне формације ОВК у ЂАКОВИЦИ поставиле стражу испред зграда у улици Милоша Обилића, где су живеле српске породице, и захтевале од њих да се свакодневно јављају у ГШ ОВК.

Осумњичени [Ф. Д.] био је један од тих стражара; он је такође идентификован као један од отмичара.

Након неког времена, јуна 1999. године, у касним вечерњим сатима и током ноћи, одређени број породица је насилно одведен из својих домова.

Члан једне од породица, гђа Драгица ПЕТРИЋЕВИЋ¹⁸, касније је пронађена мртва близу винског подрума у Ђаковици.

Жртва Мићо ПЕТРОВИЋ поседовао је моторно возило марке Мерцедес, браон боје, које је било сакривено код једног пријатеља Албанца, [А. Х.]; осумњичени [А. С.] силом је отео то возило од [А. Х.] и наводно га још увек вози“.

- у следећем уносу, са датумом 8. август 2005. стоји:

„[А. С.] звани Зифа, из Ђаковице, био је више година припадник групе ЦИПАТ. МУП сматра да је [С.] главни осумњичени за убиство 12 Рома. Четири Рома су погубљена у подруму хотела Пастрику, у центру Ђаковице“.

- следећи унос, датиран на 28. август 2005, односи се на још једну горепоменућу жртву, гђу Драгицу Петрићевић. Из текста се види да је гђа Росанда Кабаш била сведок њене отмице. Такође је именована још једна особа, наводно очевидац.
- последњи унос, датиран на 30. август 2005, садржи детаље отмице г. Миленка Кабаша.

103. Исти документ садржи списак особа повезаних са наводним злочиним, на коме се налазе имена два лица која су пријавила случај (једно од њих је гђа Росанда Кабаш), троје осумњичених (укључујући Ф. Д. и А. С.), једанаест жртава (укључујући сроднике жалилаца у овом предмету) и троје сведока (укључујући гђу Росанду Кабаш).

104. У прилогу горенаведеног извештаја налази се ЦЈКИ-јев извештај о случају у погледу њихове истраге бр. 2002-00038, који се односи на горенаведено убиство 12 људи, за које је А. С. такође био осумњичен.

¹⁸ Полиција УНМИК-а је такође послала захтев за информације о случају гђе Драгице Петрићевић КФОР-овом сектору „Запад“. Међутим, КФОР је одговорио да, слично случају г. Миленка Кабаша (видети § 58 изнад), они имају једино информације добијене од ФХП-а.

105. У спису се такође налази недатиран извештај обавештајне службе у вези са осумњиченим А. С; при врху тог извештаја налазе се два руком исписана предметна броја: 2003/00005 и 2002/00038.
106. Спис садржи и превод на енглески недатиране кривичне пријаве против непознатих починилаца, упућене Међународном тужиоцу ОЈТ-а у Пећи, коју је поднео Р. Н. у вези са отмицом и нестанком г. Недељка Шутаковића и његове породице. Према наводима из белешке при дну овог документа, пријава је преведена 28. августа 2005. године. Она се надовезује на горенаведену причу да су г. Недељка Шутаковића и његову породицу отели припадници ОВК на путу од Српске православне цркве до њиховог стана, 15. јуна 1999. године.
107. Спис такође садржи превод на енглески недатиране кривичне пријаве коју је поднела гђа Росанда Кабаш у вези с отмицом и нестанком г. Миленка Кабаша. У примедби преводиоца на крају овог документа наведено је да је документ састављен 15. октобра 2005. године. У њему се понавља горенаведена прича о његовој отмици и имплицира се да је Ф. Д. умешан у извршење тог злочина.
108. Спис садржи још једну преведену кривичну пријаву против непознатих починилаца, упућену Међународном тужиоцу ОЈТ-а у Пећи, у вези с нестанком и убиством гђе Драгице Петрићевић, коју је поднела особа М. П. датума који није назначен. У њему се помињу гђа Росанда Кабаш и још две особе као сведоци.
109. У спису се такође налази Решење о одбацивању кривичне пријаве, датирано на 20. јул 2009, бр. ППС.186/09, којим Међународни тужилац СТРК-а одбацује полицијске кривичне пријаве по предметима бр. 2003-00005, 2003-00006 и 2003-00007. Међутим, ове полицијске кривичне пријаве се не налазе у спису; ово решење не садржи ни печат ни потпис тужиоца.
110. У овом решењу су дати веома сажети детаљи навода по предметима бр. 2003-00005 (отмица више српских породица из једне зграде у Ђаковици; једна од тих особа, гђа Драгица Петрићевић, касније је пронађена мртва), 2003-00006 (отмица г. и гђе Петровић од стране припадника ОВК) и 2003-00007 (отмица г. Миленка Кабаша и гђе Драгице Петрићевић). У њему се затим наводи да се ради о истим осумњиченима у сва три предмета. У решењу се такође наводи да је горенаведена информација била „заснована на изјавама следећих сведока“, али ниједан сведок није наведен. Такође, поље „Осумњичени“ је празно.
111. У решењу су наводни злочини квалификовани на следећи начин:
- „– ратни злочин намерног убиства цивила, почињен јуна 1999. године, у Ђаковици, чиме је прекршен члан 142 КЗСФРЈ, 120–121 ПКЗК, са могућношћу изрицања казне до 10 година затвора¹⁹,

¹⁹ Поменути чланом 142 КЗСФРЈ утврђена је смртна казна за такве злочине, која је у време почињања овог злочина замењена дугорочном казном затвора у трајању до 40 година. Заузврат, члановима 120–121 Привременог кривичног закона Косова (ПКЗК) утврђена је казна од „најмање пет година или дугорочна

– окрутно убиство, почињено јуна 1999. године, у Таковици, чиме је прекршен члан 30 КЗК, 146 ПКЗК са могућношћу изрицања казне до 5 година затвора²⁰“.

112. Тужилац СТРК-а је закључио да је „очигледно из кривичне пријаве да не постоји оправдана сумња да је осумњичени починио наведено кривично дело. Такође, тужилац сматра да не постоји оправдана вероватноћа да би даља истрага полиције могла да обезбеди довољан број информација. Штавише, овај предмет је садржан у предмету 2002-00038“²⁰. Због тога су кривичне пријаве одбачене.
113. У спису се налази и Обавештење о одбацивању кривичне пријаве, такође датирано на 20. јул 2009. године, упућено Начелнику ЕУЛЕКС-овог ЈИРЗ-а, без потписа.
114. У извештају о анализи случаја ЕУЛЕКС-овог ЈИРЗ-а, датираном на 19. септембар 2011. године, потврђује се да је предмете бр. 2003-00005, 2003-00006 и 2003-00007, који се „баве истим инцидентом“, у ствари, одбацио тужилац СТРК-а, 20. јула 2009. године „јер није постојала оправдана сумња на осумњичене. Имајте такође у виду да предмети леже ван временског оквира везаног за ратне злочине“.

6. Списи примљени из архиве УН-а у Њујорку

115. Као што је изнад наведено (видети § 33), 17. децембра 2012. године, Комисија је примила документе у вези с истрагама жалби гђе Леле Николић (само жалбе бр. 73/09 и 74/09) и жалбе гђе Росанде Кабаш (бр. 78/09), које су враћене УНМИК-у из архиве УН-а у Њујорку.
116. Ова документа садрже списе који су се претходно налазили код КНЛСМ-а и ЈНЛ-а полиције УНМИК-а у вези са три назначена предмета, онако како је наведено горе у тексту.

III. ЖАЛБЕ

117. Жалиоци се жале на наводни пропуст УНМИК-а да ваљано истражи отмицу и нестанак њихових блиских сродника, гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић. У том погледу, Комисија сматра да се жалиоци позивају на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).
118. Жалиоци се такође жале на душевну бол и патњу, које су им наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, они се ослањају на члан 3 ЕКЉП.

казна затвора“.

²⁰ Чланом 30 Кривичног законика Косова (КЗК), као и чланом 146 ПКЗК, јасно је утврђена казна од „најмање пет година“ затвора.

IV. ПРАВО

А. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

1. Опсег разматрања Комисије

119. Пре него што започне разматрање меритума жалби, Комисија би желела да разјасни домен свог разматрања.
120. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе упућене њој значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу материјалних обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
121. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно инструментима људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, Конвенцији против мучења и другог окрутног, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања, Конвенцији о правима детета.
122. Комисија такође примећује да, према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „треба да проучи жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност ни за какво кршење људских права наводно почињено од

стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.

123. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусте који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 99). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЈП.
124. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над жалбама које се односе на наводна кршења људских права „до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји покрећу континуирану ситуацију, Комисија има правну надлежност да испита жалбе које се односе на ту ситуацију (видети Европски суд за људска права (ЕСЈП), Велико Веће [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009. године, §§ 147-149; ЕСЈП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЈП 2001-IV).

2. Поднесци страна

125. Жалиоци се жале, у суштини, на повреде права које се односе на изостанак адекватне кривичне истраге у вези с отмицом и нестанком њихових блиских сродника. Жалиоци такође наводе да нису били обавештени о томе да ли је истрага спроведена и какав је био исход.
126. СПГС уопштено напомиње да је УНМИК, у овом случају, успео да добије копије релевантних списа који су се претходно налазили код КНЈСМ-а и ЈИРЗ-а полиције УНМИК-а. СПГС такође наводи да, с обзиром на то да је УНМИК предао све истражне списе ЕУЛЕКС-у, он „зависи од ЕУЛЕКС-овог достављања информација о било ком датом случају пред ХРАП-ом који укључује полицијске и судске истраге“.
127. У својим примедбама на меритум жалби сходно члану 2, СПГС уопштено наводи да су сродници жалилаца нестали у околностима опасним по живот, приближно у исто време, пре усвајања Резолуције СБУН-а бр. 1244 (1999), којом је основан УНМИК. Он напомиње да је у том тренутку безбедносна ситуација на Косову била напета и ниво насиља је био висок на целом Косову, због оружаног сукоба који је тада трајао. Убрзо након распоређивања УНМИК-а јуна 1999. године, безбедносна ситуација и даље је била напета пошто је „КФОР још увек радио на развоју снаге довољне за одржавање

јавне безбедности и реда и мира, и догодио се одређени број озбиљних кривичних инцидената чије су мете били косовски Срби, укључујући отмице и убиства“.

128. СПГС прихвата УНМИК-ову одговорност спровођења истраге у случајевима гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић сходно процедуралном делу члана 2 ЕКЈП, почевши од 11. јуна 1999. године. Према речима СПГС-а, „главна сврха такве истраге [била] је обезбеђивање ефикасне примене домаћих закона којима се штити право на живот, како је дефинисано Уредбом УНМИК-а бр. 1999/1 од 25. јула 1999. о овлашћењима привремене управе на Косову и касније измењеном и допуњеном Уредбом УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. о закону који се примењује на Косову“.
129. СПГС напомиње да жалиоци не наводе да је дошло до повреде материјалног аспекта члана 2, већ његовог процедуралног дела. СПГС наводи да је „процедурални елемент члана 2 у суштини двострук: (i) обавеза утврђивања судбине и/или локације жртве путем истраге; и (ii) обавеза спровођења истраге којом се може утврдити да ли је до смрти дошло незаконитим путем и која може довести до идентификације и кажњавања лица одговорних за нестанак и/или смрт жртве“.
130. СПГС даље примењује да се, при одлучивању о пријавама сходно процедуралном делу члана 2 мора обратити пажња на то да се на УНМИК не ставља немогућ или несразмеран терет. У том погледу, СПГС подсећа на пресуду од 15. фебруара 2011. године коју је донео Европски суд за људска права по предмету *Палић против Босне и Херцеговине*, у којој је, у ставу 70, наведено следеће:

„Суд узима у обзир комплексну ситуацију у Босни и Херцеговини, нарочито у првих десет година након рата. У таквој послератној ситуацији, оно што представља немогућ и/или несразмеран терет мора да се мери врло конкретним чињеницама и контекстом. С тим у вези, Суд напомиње да је више од 100.000 људи убијено, скоро 30.000 људи је нестало, а више од два милиона људи је расељено током рата у Босни и Херцеговини. Избор је неизбежно морао да се направи у смислу послератних приоритета и ресурса. Штавише, након дугог и суровог рата, Босна и Херцеговина је била подвргнута поправци унутрашње структуре и политичког система: Постављени су ентитети и кантони у складу са Дејтонским мировним споразумом; уведене су споразумне поделе власти како би се обезбедила ефикасна равноправност између „конститутивних народа“ у послератном друштву (видети случај *Сејдић и Финци против Босне и Херцеговине* [ВВ], бр. 27996/06 и 34836/06, ЕКЈП 2009-...), било је потребно створити нове институције, а постојеће реструктурирати. У послератном периоду могла је да се очекује невољност тадашњих зарађених страна да сарађују са новим институцијама, као што се види у овом предмету. Иако је тешко тачно одредити када се завршио овај процес, Суд сматра да је домаћи правни систем требало да буде у могућности да ефикасно реши нестанке и друга тешка кршења међународног хуманитарног права до 2005. године, након

свеобухватне провере постављене полиције и правосуђа и успостављања Одсека за ратне злочине при Суду Босне и Херцеговине.

Након што је све ово размотрено и пошто није било значајног периода неактивности домаћих власти по овом предмету након 2005. године, Суд је закључио да се, с обзиром на тадашње околности прикупљања материјала, може сматрати да је домаћа кривична истрага спроведена у разумном року и експедитивно“.

131. Са становишта СПГС-а, УНМИК се суочио са ситуацијом на Косову од 1999. до 2008. године веома сличном оној у Босни „у периоду од 1995. до 2005. године“. СПГС наводи да је током сукоба на Косову на хиљаде људи расељено или нестало. Многи људи који су нестали, отети су, убијени, и сахрањени у необележеним гробовима на територији Косова или ван ње, што је умногоме отежало проналажење и повратак њихових посмртних остатака.
132. Јуна 2002. године, УНМИК је формирао КНЛСМ који је у оквиру свог мандата требало да утврди судбину несталих лица; међутим, он се суочио са многим изазовима на почетку свог рада због претходно урађеног, углавном од стране актера независних од УНМИК-а. Конкретно, СПГС наводи да је сакупљање доказа о ратним злочинима почело са доласком НАТО-а 1999. године, са независним тимовима из неколико земаља који су функционисали под слабом координацијом МКТЈ-а. Недостатак стандардних радних процедура или централизације довео је до проблема са доказима прикупљеним у овој фази. Године 2000, МКТЈ је спровео велику, централизовану, форензичку операцију у ораховачкој мртвачници, где је применио стандардне радне процедуре за све форензичке тимове осим британског, који је функционисао независно у Приштини.
133. СПГС наставља с тим у вези: „Чак много озбиљнији од недостатка форензичких стандарда био је недостатак пажње поклоњене хуманитарном распореду идентификације тела и враћања посмртних остатака [...]. У усредсређеном напору да покажу да су злочини систематски и широко распрострањени, МКТЈ и његови волонтерски тимови извршили су обдукције што већег броја тела, при чему је идентификација вршена у недовољној мери или уопште није вршена. У свом извештају, МКТЈ наводи да је 1999. и 2000. године извршена ексхумација 4019 тела, а мање од половине тог броја је идентификовано; нека неидентификована тела која су ексхумирали волонтерски тимови 1999. године поново су сахрањена на местима која су још увек непозната КНЛСМ-у“. Након што је МКТЈ окончао своје ангажовање 2000. године, ЈНЛ полиције УНМИК-а наставио је истраге несталих лица у мањем обиму, „ex-officio, без икакве шире стратегије у погледу подизања оптужнице“. Услед тога, прикупљен је велики број неструктурисаних информација.
134. СПГС тврди да је проналажење и идентификовање несталих лица у горе описаном контексту веома тежак и дуготрајан задатак. Он даље тврди да број несталих лица чије је остатке пронашао и идентификовао КНЛСМ „сведочи о његовом напорном раду између 2002. и 2008. године“ и да се „у гробницама и даље проналазе тела и у

току су идентификације и повраћаји посмртних остатака члановима породица, често на основу информација садржаних у списима УНМИК-а/КНЛСМ-а“. СПГС даље напомиње да је стога „очигледно да је поступак оснивања система који ће моћи ефикасно да решава нестанке и друга озбиљна кршења међународног хуманитарног права разумљиво постепен“ на Косову, што се огледа у горенаведеном предмету Палић. СПГС даље напомиње да се овај процес „ослањао на велики број актера, а не само на УНМИК, на пример на Међународну комисију за нестала лица, Међународни комитет Црвеног крста и домаће организације за нестала лица“.

135. СПГС даље тврди да је професионална, добро обучена и добро опремљена полиција од фундаменталног значаја за спровођење ефикасних истрага и да таква полиција није постојала на Косову након сукоба. У том полицијском вакууму након завршетка сукоба, УНМИК је морао да испочетка изгради нову Косовску полицијску службу, што представља један дуготрајан и изазован задатак који, према наводу СПГС-а, још увек траје. СПГС такође наводи да се полиција УНМИК-а суочила са бројним изазовима током вршења функција спровођења закона, које јој је постепено преносио КФОР у периоду 1999–2000. године. Он се, у том погледу, осврће на Годишњи извештај полиције УНМИК-а за 2000. годину, у коме је ситуација описана на следећи начин:

„Полиција УНМИК-а је морала да ради у послератном окружењу у ком је затекла беживотна тела и опљачкане и спаљене куће. Етничко насиље је избијало у виду илегалних исељавања, принудних одузимања имовине, спаљивања кућа и физичког насиља над заједницама широм Косова. Бес и тензија су били јако изражени међу свим етничким групама, а појачавали су их извештаји о несталим и умрлим особама. За полицију УНМИК-а је постао императив да успостави ред и да брзо изгради оквир за упис и истрагу злочина.

Све ово је морало да се уради уз ограничене физичке и људске ресурсе. Пошто је ово била прва извршна мисија у историји УН-а, било је неопходно да се на терену разраде концепт, планирање и спровођење. Због двадесет различитих националности које су учествовале на почетку, полицијским руководиоцима је представљало изазован задатак да установе уобичајену праксу за постизање оптималних резултата у једном високо ризичном окружењу“.

136. СПГС наводи да је ЈИРЗ полиције УНМИК-а ангажовао међународну полицију УНМИК-а и припаднике домаће Косовске полицијске службе и усмерио се на кривичну истрагу случајева несталих лица. Њихове обавезе обухватале су проналажење илегалних гробова, идентификацију починилаца и прикупљање доказа везаних за злочин. Припадници међународне полиције УНМИК-а који су радили на предметима несталих лица морали су да се прилагоде спровођењу истрага на страниј територији и у страниј култури, са ограниченом подршком Косовске полиције која је још увек била у развоју. Такође, након сукоба, све домаће институције на Косову, укључујући институције за спровођење закона и институције за проналажење

несталих лица, нису биле функционалне и морале су да буду успостављене од почетка.

137. СПГС такође наглашава да су „информације од фундаменталног значаја за проналажење несталих лица и починилаца нестанака и незаконитих убистава“ и да су се на Косову „истражитељи често суочавали са ситуацијама у којима појединци који су можда имали важне информације или сазнања о кретању и судбини несталих лица нису желели да открију те информације било кроз разговор са полицијом УНМИК-а или добровољним доласком“.
138. Према наводу СПГС-а, све ове препреке спречавале су полицију УНМИК-а да спроведе истраге сходно стандардима који се могу очекивати од држава са успостављеним институцијама које не наилазе на велики број предмета овакве природе, повезаним са ситуацијама након сукоба.
139. У погледу свих предмета, СПГС пружа кратак преглед мера које су предузели УНМИК-ови органи и доступних истражних докумената (видети §§ 69–108 изнад).
140. У вези с истрагом отмице и нестанка породице Шутаковић, СПГС наводи да су 1. априла 2003. године у погледу свих ових лица отворени ЈНЛ-ови списи и да је, „на основу ЈНЛ-овог списка, полиција УНМИК-а наставила спровођење истраге усмерене ка проналажењу жртава, али да, нажалост, ове истраге нису довеле до проналажења ниједног од њих нити до утврђивања њихове судбине“. СПГС такође прихвата чињеницу да је ЈИРЗ идентификовао три осумњичена, али не даје примедбе поводом изостанка додатне полицијске активности у том погледу, осим покушаја да се разјасни њихов идентитет. СПГС такође прихвата чињеницу да, иако је било „десет (10) сведока који су могли да пруже могуће доказе у вези са отмицама, [...] у спису нису биле доступне изјаве сведока“.
141. У погледу нестанка породице Шутаковић, СПГС закључује да је „одсуство било каквих трагова у погледу могућих починилаца и невољност потенцијалних сведока да разговарају с полицијом, онемогућио идентификовање и хапшење починилаца“.
142. У погледу истраге отмице и нестанка г. Миленка Кабаша, СПГС наводи једино да је из истражног списка очигледно да је „полиција УНМИК-а предузела све неопходне активности везане за могуће проналажење посмртних остатака несталих лица“. У те активности спадају прикупљање узорака ДНК и достављање тих информација МКНЛ-у. Полиција УНМИК-а је такође покренула истрагу његовог нестанка и уписала је под бр. 2003-00005.
143. СПГС прихвата чињеницу да истражни списи у погледу г. Кабаша „откривају информације које је доставио жалилац, који је назначио име и могућег починиоца, као и друга лица која су можда били сведоци нестанка. Списи тако не пружају никакве информације о томе да ли је полиција УНМИК-а испратила одређене трагове ни да ли је предузета било каква активност. Такође, не постоје информације о томе зашто је 2007. године статус предмета био назначен као предмет „ниског приоритета“.

Међутим, према наводима СПГС-а, ово је можда резултат непотпуних истражних списа које је УНМИК поседовао.

144. СПГС претпоставља да „полицији УНМИК-а/КНЛСМ-у нису биле доступне информације које би довеле до проналажења и није било подударних информација у МКНЛ-овој бази података на основу којих је г. Кабаш могао да буде идентификован. Из тих разлога, УНМИК-у се не може приписати пропуст у вези са истрагом могуће локације г. Миленка Кабаша.“
145. СПГС не даје никакве посебне коментаре у вези с истрагом отмице и нестанка г. и гђе Петровић.
146. Напоследку, у вези са свим жалбама, СПГС закључује да су УНМИК-ови органи деловали у складу са процедуралним захтевима члана 2 ЕКЈП, у погледу свих жртава у овом предмету.
147. СПГС је такође обавестио Комисију да ће можда доставити додатне коментаре о овом предмету, „јер постоји могућност да има додатних и убедљивих информација“, ван докумената достављених Комисији. Међутим, с тим у вези, до данашњег дана нису примљени додатни дописи, осим потврде о потпуности достављених истражних списа.

3. Процена Комисије

148. Комисија сматра да се жалиоци позивају на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 ЕКЈП, у погледу тога да полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком њихових сродника, гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић.

а) Подношење релевантних списа

149. На захтев Комисије, у више наврата, СПГС је доставио копије докумената који се односе на истраге које су предмет жалби о којима је овде реч, које је УНМИК успео да поврати, укључујући неке списе који су враћени из архиве седишта УН-а у Њујорку (видети §§ 32–33 изнад). Као што је горе наведено (видети § 147), СПГС је такође напоменуо да можда постоји још информација у вези са овим предметом, које се не налазе у достављеним документима. Међутим, 20. новембра 2014. године, УНМИК је потврдио Комисији да нису пронађени додатни списи и да се тако достављање може сматрати завршеним (видети § 36 изнад).
150. Поред тога, као што је поменуто горе у тексту (§§ 14 и 84), Комисија је такође затражила од ЕУЛЕКС-а да обезбеди додатне информације у вези са жалбом по предмету гђе Кабаш, али ЕУЛЕКС није могао то да уради (видети § 86 изнад).

151. Комисија напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да достави било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, што посебно укључује пружање докумената и информација релевантних за жалбе. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да треба да се извуку закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да им достави информације које има, без одговарајућег објашњења“ (видети случај *Челибилек против Турске*, предмет бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56; случај *Сабанчијева и остали против Русије*, бр. предмета 38450/05, пресуда ЕСЉП од 6. јуна 2013, § 165).
152. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и могло би стога *само по себи* покренути питања сходно члану 2 (видети случај *Булатовић*, бр. 166/09, мишљење Саветодавне комисије за људска права [ХРАП] од 13. новембра 2014, § 62).
153. Комисија нема разлога да сумња да је УНМИК уложио напор како би добио релевантна истражна документа. Међутим, УНМИК није доставио никакво објашњење због чега би документација могла бити непотпуна и у погледу којих делова.
154. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалби на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

155. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права *Веласкез-Родригез* (видети случај *Веласкез-Родригез против Хондураса*, пресуда Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) од 29. јула 1988, серија Ц бр. 4). КЉП је такође навео да позитивна обавеза спровођења истраге проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окупног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност личности), тумачено заједно са чланом 2 (3) (право на ефикасан правни лек) МСГПП-а (видети КЉП, Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ал-Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убиства такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995). Важност обавезе је потврђена усвајањем

Међународне конвенције о заштити свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

156. Да би се бавила тврдњама жалилаца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције „да осигура свакоме унутар [своје] надлежности права и слободe дефинисане у Конвенцији“, имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства, пресуда од 27. септембра 1995*, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 105, *Извештаји о пресудама и одлукама 1998-I*; видети такође ЕСЉП, *Јасинскис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти, или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191).
157. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је државни агент проузроковао тај нестанак (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 124 изнад, при § 136; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, бр 10865/09, 45886/07 и 32431/08, пресуда од 17. септембра 2014, § 317).
158. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне пријаве или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310; видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен у § 157 изнад, § 321).
159. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 124 изнад, при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све могуће разумне кораке да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво,

аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти, или одговорна особа или особе, ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен горе у тексту, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

160. Конкретно, закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 156 при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависе од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазаре против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105). Истовремено, надлежни органи морају увек да направе озбиљне покушаје да открију шта се догодило и не би требало да се ослањају на исхитрене и неосноване закључке да би затворили истрагу (видети ЕСЈП [ВВ], *Ел-Масри против „Бивше југословенске републике Македоније“*, бр. 39630/09, пресуда од 13. децембра 2012, § 183; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 157 при § 322).
161. У том контексту се подразумева услов ажурности и разумне експедитивности. Чак и у ситуацијама када можда постоје препреке или потешкоће које спречавају напредак истраге, брза реакција надлежних органа је од кључног значаја за одржавање поверења јавности у њих у погледу поштовања владавине права и спречавања тајних завера и толерисања незаконитих радњи (видети случај *Пол и Одри Едвардс против Уједињеног Краљевства*, предмет бр. 46477/99, пресуда ЕСЈП од 14. марта 2002, § 72, ЕКЈП 2002-II; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 157 при § 323).
162. Конкретно, у погледу особа које су нестале и касније пронађене мртве, што није случај у овом предмету, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 159 изнад, при § 46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 102, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр. 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу, случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад у § 102, при § 145). Иако

проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве могу сами по себи представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај Палић против Босне и Херцеговине, предмет ЕСЈП наведен изнад у § 159, при § 64).

163. Што се тиче захтева за јавни надзор, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавног надзора може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 158 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен у § 158 изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011; ЕСЈП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 157 при § 324).
164. Суд је такође истакао огроман значај који ефикасна истрага има у утврђивању истине о ономе што се догодило, чиме се задовољава право на истину, не само због породица жртава, већ и због жртава сличних злочина, као и опште јавности, која има право да сазна шта се догодило (ЕСЈП [ВВ], *Ел-Масри*, наведен у § 160 изнад, при § 191; ЕСЈП, *Ал-Нашири против Пољске*, бр. 28761/11, пресуда од 24. јула 2014, §§ 495–496). Органи Уједињених нација су такође уверени у значај права на истину. Према речима Генералног секретара УН-а, „право на истину подразумева свест о потпуној и комплетној истини о догађајима који су се одиграли, карактеристичним околностима везаних за њих и о учесницима у њима. У случају несталих лица... то такође подразумева право да се пронађе жртва и сазна њена судбина“ (видети Извештај Генералног секретара УН-а, *Нестала лица*, Документ УН-а А/67/267, 8. август 2012, § 5; видети такође КЈП, *Шедко и Бондаренко против Белорусије*, Обавештење бр. 886/1999, разматрања од 3. априла 2003. године, § 10.2, СГПП/Ц/77/Д/886/1999; КЈП, *Меријам Филипе, Аугусте и Томас Санкара против Буркине Фасо*, Обавештење бр. 1159/2003, разматрања од 8. марта 2006, § 10.2, СГПП/Ц/86/Д/1159/2003; Комитет УН-а за људска права, Резолуције 9/11 и 12/12: *Право на истину*, 24. септембар 2008. и 12. октобар 2009. године; Преамбула и члан 24 (2) Конвенције о заштити свих људи од принудног нестанка, наведено у § 106 изнад; видети такође Извештај Специјалног извештача о унапређењу и заштити људских права и фундаменталних слобода током борбе против тероризма, г. Бена Емерсона, *Оквирни принципи за обезбеђивање одговорности јавних органа за неморално и систематско кршење људских права почињено у контексту иницијатива за борбу државе против тероризма*, документ УН-а, А/КЈП/22/52, 1. март 2013, § 23–26).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

165. Комисија је свесна чињенице да је до отмице и нестанка гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић дошло

одмах након распоређивања УНМИК-а на Косову, након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

166. Ипак, СПГС, са своје стране, не оспорава чињеницу да је УНМИК имао обавезу да истражи овај случај сходно члану 2 ЕКЉП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које припадају контексту Косова и распоређивању УНМИК-а у првој фази његове мисије биће узете у обзир приликом процене да ли је ова истрага у складу са чланом 2 ЕКЉП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
167. Комисија сматра да тврдње СПГС-а покрећу два кључна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК.
168. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЉП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај ХРАП, *Милогорић и остали*, бр. 38/08 и остали, мишљење од 24. марта 2011, § 44; *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
169. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 159 и случај ЕСЉП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „тешке безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 163, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЉП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЉП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; ЕСЉП, случај *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 158, при §§ 85–90, 309–320 и 326–330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 158, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЉП од 8. децембра 2005, §§ 39–51; ЕСЉП [ВВ], *Мокану и остали против Румуније*, наведен изнад у § 157, при § 319).

170. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при § 164; ЕСЈП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између много осталих примера, ЕСЈП, случај *Каја против Турске*, наведен изнад у § 156, при §§ 86-92; ЕСЈП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82–85; ЕСЈП [ВВ], *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101–110, ЕКЈП 1999-IV; случај *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда ЕСЈП од 24. фебруара 2005, §§ 156–166; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 158, при §§ 215-224; случај, *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда ЕСЈП од 26. јула 2007, §§ 158–165).
171. Слично томе, КЈП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЈП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 155, при § 1; КЈП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова* против Руске Федерације, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 22. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЈП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 МСГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЈП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
172. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, довеле до тога да буде од кључног значаја да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут приписивања свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P. P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЈП од 4. децембра 2012, §§ 2832), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЈП [ВВ], *Саргсијан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и

ЕСЈП [ВВ], Чирагов и остали против Јерменије, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као системи који „добро функционишу“ и који су „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 45 изнад).

173. Као одговор на примедбу СПГС-а да се члан 2 мора тумачити тако да се њиме не поставља немогућ или несразмеран терет на надлежне органе, било у контексту полицијских активности или у контексту приоритета и средстава, Комисија узима у обзир да је Европски суд установио да се управо конкретним чињеницама и контекстима мора мерити шта заправо представља немогућ и/или несразмеран терет (видети ЕСЈП, случај *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 159 горе у тексту, § 70; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, бр. 32457/04, пресуда од 27. новембра 2007, § 62).
174. Међутим, Комисија сматра да у контексту најозбиљнијих злочина почињених против цивила члан 2 налаже да надлежни органи предузму све истражне напоре како би утврдили чињенице и довели починиоце пред лице правде. Оваквим предметима се даје приоритет.
175. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А бр. 145-Б). Комисија стога закључује да природа и степен јавног надзора у погледу тога да ли ефикасност истрага испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.
176. Комисија наглашава да је она већ обавила анализу ефикасности, из члана 2, бројних истрага које је спровео УНМИК у погледу убистава, отмица и нестанака везаних за сукоб на Косову. Комисија је идентификовала уобичајене недостатке у овим истрагама, попут кашњења уписивања предмета и дугих периода неактивности од почетка и у периоду под правном надлежношћу Комисије; пропуста да се предузму основни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге; недостатка усклађености међу различитим јединицама полиције УНМИК-а; недостатка редовних и значајних разматрања предмета; недостатка тужилачког надзора; пропуста да се члановима породице достави минимум неопходних информација о статусу истраге (упоредити са ЕСЈП, *Аслаканова и остали против Русије*, наведен изнад у § 162, при § 123). Комисија такође бележи системске пропусте попут мањкавости система за постављање истражних приоритета и изостанка ваљане предаје предмета између истражитеља и/или истражних јединица. У већини ових случајева, Комисија је установила да истраге нису биле ефикасне у смислу члана 2 и да пропусти УНМИК-а,

који су се наставили током периода под надлежношћу Комисије, не могу бити оправдани у светлу потешкоћа са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије.

d) Усаглашеност са чланом 2 у овом предмету

177. У погледу околности предмета о коме је овде реч, Комисија напомиње да је УНМИК сигурно био упознат са отмицом и нестанком породице Шутаковић до септембра 2002. године (видети §§ 69 и 70 горе у тексту), г. Миленка Кабаша до марта 2001. (видети изнад § 75) и г. и гђе Петровић до маја 2000. године (видети изнад § 89). СПГС, са своје стране, не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи њихов нестанак.

178. Комисија је такође појаснила да истражни документи које поседује указују на то да је нестале сроднике жалилаца отела иста група припадника ОВК, приближно у исто време и на истој локацији. Познато је такође да је барем до краја 2003. године, ЈИРЗ полиције УНМИК-а спојио све ове предмете у једну истрагу (видети изнад § 100). Тако ће, с изузетком почетног периода током кога су предмети засебно истраживани, Комисија извршити процену истраге отмице и нестанка свих жртава у овом предмету, у оквиру једног процеса.

179. Циљ ових истрага био је да се открије истина о догађајима који су довели до отмице и нестанка сродника жалилаца, да се утврди његова судбина и да се идентификују починиоци. Да би испунили ове циљеве, они који спроводе истраге били су дужни да траже, прикупе и сачувају доказни материјал; да идентификују могуће сведоке и узму њихове изјаве; да идентификују починиоца/починиоце и изведу их пред надлежни суд утврђен законом.

180. Комисија подсећа да би ефикасне истражне радње морале да се спроводе брзо и експедитивно, где би надлежни органи предузели све разумне кораке и испратили очигледан след истраге како би осигурали доказе везане за инцидент, укључујући, између осталог, сведочење очевидаца, форензичке доказе итд. Истрага такође мора да обезбеди елемент јавног надзора у довољној мери, као и да у разумној мери буде доступна породици жртве. Закључак истражитеља мора да се заснива на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Штавише, истрага би требало да се повремено преиспита, како би се обезбедило да све доступне информације буду узете у разматрање. Пошто обавеза спровођења истраге није обавеза резултата већ средстава, при оцењивању њене ефикасности треба узети у обзир околности конкретног случаја и практичну реалност истражног рада (видети §§ 159 - 163 изнад).

181. Комисија напомиње да је према Годишњем извештају полиције УНМИК-а за 2000. годину, до јуна 2000. године полиција УНМИК-а преузела „пуну истражну власт“ у региону Пећи. Према статистичким подацима, до 31. августа 2000. године, полиција УНМИК-а је имала 3980 полицијата распоређених на територији Косова, а до краја септембра 2000, овај број је био 4145²¹. Дакле, одговорност је била на УНМИК-у да

²¹ Видети: Месечни резимеи о војном особљу и особљу цивилне полиције (CIVPOL) распоређеном у

обезбеди, *прво*, да се истрага спроводи експедитивно и ефикасно; *друго*, да се сав релевантан истражни материјал предаје органу који преузима одговорност за истрагу (ЕУЛЕКС) и, *треће*, да истражни списи могу да се прате и преузимају уколико дође до потребе за тим у било којој каснијој фази.

182. Пошто је узела у обзир тврдњу СПГС-а да би списи поднети Комисији могли бити непотпуни, као и због недостатка даљег објашњења у вези с тим (видети § 147 и 153 изнад), Комисија претпоставља да УНМИК не може да гарантује да су списи достављени Комисији потпуни. У случају да достављени списи нису потпуни, то би значило да је дошло до неке од следећих ситуација: да није спроведена ваљана истрага; да спис није исправно и у потпуности предат ЕУЛЕКС-у; или да УНМИК није добио натраг потпун спис од особе тренутно задужене за његово чување.
183. Комисија је већ напоменула да нема разлога да сумња у поштене намере УНМИК-а у настојању да обезбеди потпун истражни спис ради његове процене (видети § 153 изнад). Међутим, Комисија сматра да, без обзира на то које је од ових могућих објашњења применљиво, оно би указало на пропуст који се може директно приписати УНМИК-у, било да се ради о периоду када је он обављао своје извршне функције или у свом садашњем својству.
184. У истом контексту, Комисија би желела да изрази своју забринутост поводом чињенице да КФОР-ов сектор „Запад“ не поседује сопствену евиденцију о отмицама које су се догодиле под његовим надзором, јуна 1999. године, и које су му очигледно пријављене (видети §§ 58 и 102).
185. Комисија посебно напомиње две горенаведене важне чињенице везане за овај предмет, наиме, одговор ЕУЛЕКС-а на захтев Комисије за информације (видети §§ 84–86) и враћање одређеног материјала везаног за случај из архиве у седишту УН-а (видети §§ 32–33 и 115–116). На првом месту, ЕУЛЕКС је обавестио Комисију да је одређени број случајева, које из разних разлога УНМИК није предао ЕУЛЕКС-у званичним путем, „пронађен“ у јулу 2009. године у згради која је раније била у власништву ОП-а при УНМИК-у. С друге стране, иако су документа враћена из седишта УН-а у Њујорку биле копије идентичне онима које је ЕУЛЕКС вратио УНМИК-у, она се односе на само три, од укупно осам, предмета несталих лица. Према мишљењу Комисије, те чињенице посебно указују на то да је могуће да је дошло до општег пропуста услед ког није испоштована обавеза да се истражни материјал преда на исправан начин, тако да материјал може да се прати и касније преузме.
186. Што се тиче спровођења свих ових истрага, Комисија напомиње да су постојали очигледни недостаци у спровођењу истрага од њиховог почетка, имајући у виду да је почетни ступањ истраге од изузетног значаја. Међутим, у светлу горе описаних

напомена у вези са њеном ограниченом временском надлежношћу (видети § 124 изнад), Комисија подсећа да је она надлежна *ratione temporis* да процењује усклађеност истраге са чланом 2 ЕКЈП само за период након 23. априла 2005. године, узимајући у обзир статус предмета тог датума (видети ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 159 при § 70). Период који је предмет разматрања завршава се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео одговорност у области спровођења правде (видети § 47 изнад).

187. У погледу првог дела процедуралне обавезе, односно проналажења посмртних остатака сродника жалилаца, Комисија напомиње да се још увек не зна где се они налазе. У МКНЛ-овим релевантним базама података стоји да је прикупљен довољан број узорак ДНК једино у погледу г. Недељка Шутаковића (видети изнад § 53), г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић (видети изнад § 66). Анте-мортем податке у погледу несталих сродника жалилаца прикупио је МКЦК.
188. С тим у вези, Комисија подсећа да је прикупљање ДНК узорака, само по себи, од суштинског значаја јер обезбеђује неопходан материјал за будућа компаративна истраживања и могућу идентификацију пронађених посмртних остатака. Међутим, у случају г. Недељка Шутаковића и г. и гђе Петровић, таква идентификација још увек није извршена. Штавише, у случају гђе Даринке Шутаковић, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића и г. Миленка Кабаша, такви узорци још увек нису прикупљени, петнаест година након њихове отмице.
189. С тим у вези, Комисија напомиње објашњење које је 19. новембра 2014. године дало ЕУЛЕКС-ово Одељење за судску медицину у вези са недостатком узорака ДНК у погледу три нестала сина г. Недељка Шутаковића и гђе Даринке Шутаковић. Према наводима њиховог стручњака, једини извор узорака ДНК деце јесу њихови родитељи. У овом случају, неопходно је прикупити узорак ДНК г. Недељка Шутаковића како би се омогућила идентификација ДНК његове тројице синова. Дакле, док се он (или његови посмртни остаци) не пронађе и идентификује, није могуће прикупити неопходне узорке ДНК у погледу г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића и г. Александра Шутаковића. Ово даје још већу тежину нестанку деце заједно са њиховим родитељима.
190. Међутим, Комисији није достављено никакво објашњење о томе зашто до сада нису прикупљени неопходни узорци ДНК гђе Даринке Шутаковић и г. Миленка Кабаша. У том погледу, Комисија подсећа на забринутост СПГС-а у вези са јединственим приступом идентификацији посмртних остатака на почетку УНМИК-овог присуства на Косову и на то да су неки посмртни остаци „поново сахрањени на локацијама које су још увек непознате КНЛСМ-у“ (видети §§ 132–133 изнад). Међутим, према мишљењу Комисије, то не може да оправда изостанак активности УНМИК-ових органа у вези с тим у каснијим фазама.
191. Широко је прихваћено да је поређење узорака ДНК материјала једини начин обезбеђивања сигурне идентификације посмртних остатака после тако дугог временског периода. Тако, прикупљање довољних узорака од сродника несталих лица

постаје императив, а без тога, шансе да се утврди идентитет посмртних остатака, ако се они пронађу, веома су мале.

192. Дакле, пошто континуиран пропуст да се прикупе такви узорци озбиљно угрожава могућност идентификације посмртних остатака гђе Даринке Шутаковић и г. Миленка Кабаша (у случају да су они пронађени или да ће бити пронађени), Комисија сматра да први део процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЈП у погледу њих није испуњен (упоредити са приступом Комисије у предмету *Буљевић*, бр. 146/09, мишљење од 13. октобра 2013, § 93–95).
193. Комисија се сада враћа на истрагу коју је спровела полиција УНМИК-а у циљу идентификације починилаца и довођења истих пред лице правде, што представља други елемент процедуралне обавезе из члана 2 ЕКЈП.
194. У том погледу, Комисија напомиње, као што је изнад наведено, да је УНМИК сазнао за нестанак породице Шутаковић до септембра 2002, г. Миленка Кабаша до марта 2001, а г. и гђе Петровић до маја 2000. године (видети § 177 изнад); тада је полиција УНМИК-а отворила одговарајуће истражне списе. Међутим, у истражном спису није наведена ниједна непосредна активност полиције УНМИК-а, осим уписа предмета.
195. Такође, пре предузимања било каквих суштинских истражних радњи, њихови списи су били категорисани као списи „на чекању“ или „неактивни“ (видети §§ 72, 83 и 94 изнад), иако је постојала веома велика вероватноћа да је почињен тежак злочин против велике групе косовских Срба, укључујући малолетну децу, и полицији су достављена имена осумњичених. Стога, према мишљењу Комисије, истрага отмице и нестанка сродника жалилаца очигледно није испоштовала захтеве брзине и експедитивности.
196. При процени истраге у односу на потребу да се предузму разумни истражни кораци и да се испрати очигледан след истраге како би се добили докази, Комисија узима у обзир чињеницу да прописно вођен истражни спис треба да садржи записе свих истражних активности и, нарочито, разговора вођених са жалиоцем, осумњиченима и свим потенцијалним сведоцима нестанка. У свим случајевима, требало је да се такви разговори обаве што је пре могуће и да се забележе и задрже у предметном спису (видети *Документ Уједињених нација о ефикасној превенцији и истрази ванправних, арбитрарних и преких егзекуција*, усвојен од стране Економског и социјалног савета, 24. маја 1989, Резолуција 1989/65).
197. Међутим, полиција УНМИК-а није прописно забележила изјаве ниједног од жалилаца нити чланова њихових породица. То је нарочито важно када се узме у обзир чињеница да су сви жалиоци поседовали информације везане за могуће осумњичене и сведоке, укључујући очевице, и да је други жалилац, гђа Росанда Кабаш и сама била очевидац отмице свог брата (видети нпр, §§ 57 и 64 изнад). Такође, не постоји забележена активност у погледу идентификованих осумњичених и додатних сведока.

198. То је нарочито важно с обзиром на чињеницу да су подаци за контакт жалилаца у ужој Србији, осим података гђе Леле Николић, били доступни полицији УНМИК-а од самог почетка. У том погледу, Комисија подсећа на општу потребу да се узме у обзир посебна рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба (видети изнад § 172). Тако је, према мишљењу Комисије, УНМИК имао обавезу да пронађе њих, а не да се они врате на Косово које су напустили из безбедносних разлога, како би покушали да сазнају шта се десило са њиховим сродницима или са истрагом (видети ХРАП, случај *Буљевић*, наведен изнад у § 192, при § 100).
199. Комисија такође подсећа на горенаведене тврдње СПГС-а да су информације најважнији елемент у проналажењу несталих лица и починилаца нестанака и незаконитих убистава и да у многим ситуацијама на Косову сведоци нису пружали неопходне информације (видети § 137). Дакле, „одсуство било каквих трагова у погледу могућих починилаца и невољност потенцијалних сведока да разговарају с полицијом, онемогућило је идентификовање и хапшење починилаца“ (видети § 141).
200. С тим у вези, Комисија напомиње, прво, да су информације од суштинског значаја за било коју истрагу, без обзира на злочин који је предмет истраге. Друго, на почетном ступњу скоро сваке истраге недостају барем неке информације. Проналажење неопходних информација како би се попуниле ове празнине представља главни циљ сваке истражне активности. Дакле, истражни органи не би требало да користе недостатак информација као аргумент да оправдају своју неактивност. У овом случају, међутим, чини се да је, уместо да активно трага за информацијама и траговима, полиција УНМИК-а једноставно чекала да се додатне информације појаве саме од себе. У овој ситуацији, то је могло довести до губитка потенцијалних доказа (видети, нпр, ХРАП, предмет *П. С*, бр. 48/09, мишљење од 31. октобра 2013, § 107).
201. У погледу невољности сведока да разговарају с полицијом, Комисија напомиње, прво, да би безбедност сведока требало да се сматра питањем од велике важности. Даље, изјава сведока би иначе требало да се забележи што је пре могуће након инцидента и изјаве сведока нису једини извор доказног материјала. У овом случају, сведок Д. Г. је одбио да се састане са полицијом у вези с истрагом отмице породице Шутаковић. Међутим, до контакта је дошло децембра 2004. године, скоро пет година након предметног догађаја. Дакле, разумљива је фрустрација сведока којој су постављена основна питања у вези с отмицом њених рођака толико дуго времена након догађаја. С друге стране, она није живела у Ђаковици, није била једини сведок случаја и није била очевидац. Међутим, није испитан ниједан други сведок који је вероватно имао вредније информације.
202. Комисија је претходно напоменула, у вези са једним другим случајем, проблем који се често пријављује, а који се односи на одсуство заштите сведока на Косову од претњи или застрашивања, „што је био, и још увек јесте, један од највећих изазова за правосудне органе“²². Постоје опажања да „сведоци, који су у многим случајевима од

²² Видети: *Безбедност и заштита сведока на Косову: процена и препоруке*, извештај Мисије ОЕБС-а на Косову и америчког Стејт департмента, новембар 2007, стр. 5 // званична интернет страница ЕУЛЕКС-а [електронски извор]: <http://www.osce.org/kosovo/28552> (прегледано 14. децембра 2014).

пресудног значаја за повезивање оптужених са злочинима за које су оптужени, постају мање вољни да сведоче пред институцијама, било да су то полиција, тужиоци и/или судије у судовима²³ (видети случај *Младеновић*, бр. 99/09, мишљење ХРАП-а од 26. јуна 2014, § 200). Комисија је, међутим, такође напоменула да у овом случају разлози за одбијање разговора са полицијом нису познати.

203. Комисија такође подсећа, у том погледу, на став који је изразила у многим другим случајевима, а који се тиче адекватности истраге отмица, нестанака, убистава и смрти насталих под сумњивим околностима, у односу на категоризацију предмета у „активне“ и „неактивне“. У погледу тих случајева, Комисија је нагласила да би „требало извршити категоризацију било које истраге тек након што се спроведе минимум могућих истражних активности и изврши прикупљање и анализа доступних информација“ (видети нпр. случај *Б. А.*, бр. предмета 52/09, мишљење ХРАП-а од 14. фебруара 2013, § 82). Комисија не може да прихвати чињеницу да би злочини размера попут оних у случају о коме је овде реч могли да се сматрају злочинима „ниског приоритета“. Поред тога, Комисија страхује да таква неактивност указује на одређену невољност полиције УНМИК-а да спроведе истраге када је било назнака о политички мотивисаном насиљу које је указивало на особе повезане са ОВК (видети случај *Јанковић*, бр. предмета 249/09, мишљење ХРАП-а од 16. октобра 2014, § 108).
204. Комисија је свесна чињенице да не могу сви злочини бити решени и да не могу све истраге довести до идентификације и успешног кривичног гоњења починилаца. Комисија се горе у тексту већ осврнула на став Европског суда у вези са природом процедуралне обавезе сходно члану 2, што „није обавеза добијања резултата већ употребе средстава“. Суд јасно наводи да не постоји кршење члана 2 ако надлежни органи предузму све разумне кораке које могу да предузму како би се обезбедило да докази везани за инцидент и закључак истраге буду засновани на подробној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената (видети изнад § 159–160), чак и онда када није окривљен ниједан починилац (видети нпр. предмет ЕСЈП *Палић*, наведен изнад у § 159, при § 65 или ЕСЈП [ВВ], *Булијани и Гађо против Италије*, бр. предмета 23458/02, пресуда од 24. марта 2011, §§ 301 и 326). У том погледу, Комисија такође подсећа на став Европског суда да „надлежни органи морају увек да учине озбиљан напор да открију шта се догодило и не треба да се ослањају на исхитрене или неосноване закључке како би затворили истрагу“ (видети изнад § 160).
205. Међутим, у овом случају, пре него што је предузет минимум неопходних радњи и пре него што су прикупљене било какве информације, истраге су у ствари биле обустављене, јер се чекало да се појаве нове информације и на крају су прекинуте, без предузимања било какве активности током низа година.
206. У погледу периода под њеном правном надлежношћу, почевши од 23. априла 2005. године, Комисија напомиње да је након тог критичног датума настављен пропуст

²³Видети: Суђења за ратне злочине на Косову: *процена после десет година 1999–2009*, извештај Мисије ОЕБС-а на Косову, мај 2010, стр. 5 // званична интернет страница ОЕБС-а [електронски извор]: <http://www.osce.org/kosovo/68569> (прегледано 14. децембра 2014).

спровођења неопходних истражних радњи, укључујући оне у почетној фази истраге. Следствено томе, нису решавани нити исправљени недостаци који су постојали до тог датума. У складу са настављеном обавезом спровођења истраге, процена целокупне истраге доведена је под период надлежности Комисије.

207. Као што је већ напоменуто, од обустављања ове истраге, 2004. и 2005. године, изузев додавања у базу података неких информација из кривичних пријава упућених међународним тужиоцима, 2005. године, (видети изнад § 102), и ЈИРЗ-овог извештаја, 2007. године (видети изнад § 101), током временске надлежности Комисије није предузета ниједна активност у вези с овим случајем.
208. Пошто судбина ниједног од чланова породица жалилаца није била утврђена, полиција УНМИК-а је имала обавезу да користи средства која су јој на располагању како би редовно пратила напредак истраге да би била сигурна да ништа није занемарено и да је сваки нови доказ узет у разматрање, и како би обавестила сроднике о напретку истраге. Како је изнад поменуто, по једном је размотрена свака од ЈНЛ-ових истрага: предмет Шутаковић, децембра 2004. (видети §§ 71–72), предмет Кабаш, априла 2005. (видети §§ 82–83) и предмет Петровић, априла 2004. године (§§ 93–94). Након тога су све оне *заправо* затворене јер није предузета накнадна значајна активност по питању ниједне од њих.
209. Комисија је озбиљно забринута због чињенице да су предмети разматрани током изузетно кратког временског периода (један или неколико дана) и да изгледа да је разматрање обављено као пука формалност, а не као значајна активност.
210. У истом смислу, Комисија такође подсећа да је истражни спис у вези са спојеним истрагама нестанка свих 8 жртава у овом предмету размотрио ЈИРЗ полиције УНМИК-а само једном, октобра 2007. године. У извештају о прегледу предмета, истражитељ ЈИРЗ-а је напоменуо да је било информација о 10 сведока и троје осумњичених, али да ниједан од њих није пронађен и испитан. Иако је он дао препоруку да се активно истражи случај, није предузета никаква активност (видети изнад § 101).
211. Такође, у спису није назначена ангажованост јавног тужиоца у овој истрази, иако су међународни тужиоци примили три засебне кривичне пријаве у вези с истим догађајем, укључујући једну од гђе Росанде Кабаш (видети изнад §§ 106–108). Као што је Комисија већ закључила, правилан тужилачки преглед истражног списка могао је довести до додатних препорука како случај не би остао неактиван током наредних година (видети случај *Стојковић*, бр. предмета 87/09, мишљење ХРАП-а од 14. децембра 2013, § 160). Стога је, према мишљењу Комисије, у предметним случајевима, преглед истражних списа био далеко од адекватног.
212. Комисија сматра да је неопходно да изрази своју забринутост у вези с квалитетом прегледа предмета који је обавио СТК 2009. године, након чега је уследило затварање предмета. Иако ова процедурална активност лежи ван надлежности

Комисије, чини се да је услед ње настављен низ грешака и неправилности у погледу овог случаја.

213. Конкретно, истрага у погледу отмице г. и гђе Петровић је затворена на основу Решења Међународног тужиоца СТК-а, датаног на 22. јул 2009. године (видети изнад §§ 95–99), а предмет у вези са свим жртвама затворен је 20. јула 2009. године (видети изнад §§ 109–113). Ниједним од ових решења нису препознати недостаци претходне УНМИК-ове истраге, који су идентификовани и забележени две године раније (видети изнад § 208); у оба решења су погрешно представљене чињенице доступне у списима, па чак и важеће законске одредбе (видети §§ 96 и 111).
214. Штавише, Комисија је збуњена једноставношћу којом је тужилац, без предузимања икакве активности, закључио да је „очигледно из кривичне пријаве да не постоји основана сумња да су осумњичени починили наведено кривично дело“ и да „не постоји оправдана вероватноћа да би даља истрага полиције могла да омогући довољан број информација“. Чињеница да је међународни тужилац одлучио да обавести нестала лица, г. Мићу Петровића и гђу Радмилу Петровић о одбацивању истраге, чији је основни циљ да се открије шта се са њима догодило (видети изнад §§ 98–99), указује на то да тужилац није чак ни проучио спис.
215. Комисија такође жели да изрази свој став у погледу тврдње СПГС-а да је полиција УНМИК-а извршила своју обавезу да покрене и спроведе истрагу отмице и нестанка сродника жалилаца (видети изнад §§ 140, 141, 142 и 146). У светлу горе описаних недостатака и пропуста у истрази, Комисија изражава забринутост због овог закључка. Како је објашњено горе у тексту, у спису није наведена ниједна суштинска активност УНМИК-ових органа; тако, није јасно која је од ових обавеза испоштована и на који начин.
216. Очигледан изостанак било какве реакције полиције УНМИК-а, било одмах или у каснијим фазама,—могао је указати починиоцима на то да надлежни органи нису могли, или нису били вољни, да спроведу истраге нестанка лица. Такав став надлежних органа према најозбиљнијим злочинима у било ком друштву, а нарочито у околностима након сукоба, неминовно ствара културу некажњивости и може само да доведе до погоршања ситуације. Проблеми са којима се УНМИК сусрео на почетку своје мисије, који су размотрени изнад, не оправдавају такву неактивност, било на почетку или касније. Наравно, према мишљењу Комисије, оваква неактивност није помогла УНМИК-у да „смири страсти и тензије... које су биле изражене међу свим етничким групама, а које су се појачавале извештајима о несталим или убијеним особама“, као што је поменуо СПГС (видети § 135 горе у тексту).
217. Комисија подсећа да дужност спровођења истраге није прекршена само због тога што истрага није довела до задовољавајућег резултата. Постоји критеријум да таква истрага мора да се спроведе на озбиљан начин и не сме да буде пука формалност. Комисија сматра да, узимајући у обзир околности из овог предмета, УНМИК није предузео све разумне кораке како би идентификовао починиоце и извео их пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била

усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 159 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЉП.

218. У светлу горе описаних мана и недостатака у истрази, Комисија, са своје стране, сматра да овај случај, као и други случајеви убиства, отмица и нестанка који су претходно размотрени, заправо указује на образац површних и непродуктивних истрага које је полиција УНМИК-а спроводила у вези са убиствима и нестанцима на Косову (видети § 176 изнад; упоредити са случајем КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, наведен изнад у § 171, при § 11.4; видети такође случај *Булатовић*, бр. предмета 166/09, мишљење ХРАП-а од 13. новембра 2014, §§ 85 и 101).
219. Што се тиче процедуралног захтева за јавни надзор, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени законски интереси. По овом питању, други и трећи жалилац су очигледно контактирани једном, у вези са несталим сродницима, када је МКЦК прикупио анте-мортем податке, али то није био случај са првим жалиоцем која уопште није контактирана. Комисија напомиње да у истражном спису постоји назнака једног, мада неправилно забележеног, контакта са Д. Г, рођаком г. Недељка Шутаковића који је полиција УНМИК-а наводно иницирала децембра 2004. године, али је она одбила да се састане са њима (видети § 72 изнад). Једном другом приликом, рођаци г. и гђе Петровић наводно су дошли код службеника за везу полиције УНМИК-а у Београду, у потрази за информацијама о њима (видети § 93 изнад). Комисија дакле сматра да истрага уопште није била отворена за јавни надзор, како то налаже члан 2 ЕКЉП.
220. Дакле, узимајући све горенаведено, Комисија закључује да УНМИК није спровео ефикасну истрагу у вези са отмицом и нестанком гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић. У складу с тим, постојало је кршење процедуралног аспекта члана 2 ЕКЉП.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

221. Комисија сматра да се жалиоци позивају, у суштини, на повреду права на забрану нечовечног или понижавајућег поступања, која проистиче из отмице и нестанка њихових сродника, као што је загарантовано чланом 3 ЕКЉП.

1. Опсег разматрања Комисије

222. Комисија ће размотрити наводе сходно члану 3 ЕКЉП, примењујући исти опсег разматрања који је предвиђен чланом 2 (видети §§ 120–124 горе у тексту).
223. Комисија подсећа да је Европски суд за људска права закључио у много наврата да ситуација принудног нестанка покреће повреду члана 3 у погледу блиских сродника жртве. Суд наглашава да, у вези са чланом 3, „суштина те повреде не лежи толико у

чињеници да је члан породице ‘нестао’, већ се односи на реакције и ставове надлежних органа на насталу ситуацију након што им је предочена“ (видети нпр. ЕСЉП (ВВ), Чакићи против Турске, бр. 23657/94, пресуда од 8. јула 1999, § 98, ЕКЉП, 1999-IV; ЕСЉП (ВВ), Кипар против Турске, бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 156, ЕКЉП, 2001-IV; ЕСЉП, Орхан против Турске, бр. 25656/94, пресуда од 18. јуна 2002, § 358; ЕСЉП, Базоркина против Русије, наведен изнад у § 170, при § 139; ЕСЉП, Палић против Босне и Херцеговине, наведен изнад у § 159, при § 74; ЕСЉП, Алпату Исраилова против Русије, бр. 15438/05, пресуда од 14. марта 2013, § 69; видети такође ХРАП, Здравковић, бр. 46/08, одлука од 17. априла 2009, § 41). „Сродник може тврдити да је жртва понашања надлежних органа посебно у погледу тих реакција и ставова“ (видети, између осталог, случај *Ер и остали против Турске*, бр. предмета 23016/04, пресуда ЕСЉП од 31. јула 2012, § 94).

224. На крају, када се ради о душевној патњи изазваној реакцијама надлежних органа на нестанак, наводна повреда је у супротности са материјалним елементом члана 3 ЕКЉП, а не процедуралним елементом, као што је случај у погледу члана 2 (ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, бр. 20216/07, пресуда од 15. јула 2010, §§ 147 - 148).

2. Поднесци страна

225. Жалиоци наводе да су недостатак информација и неизвесност у вези с отмицом и нестанком гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић, нарочито због пропуста УНМИК-а да ваљано истражи њихов нестанак, проузроковале душевну патњу њима и њиховим породицама.

226. Коментаришући овај део свих жалби, СПГС одбацује наведене тврдње. Он наглашава да, иако жалиоци указују на то да су претрпели душевну бол и патњу, нема изричитог навода да су душевна бол и патња били последица УНМИК-ове реакције на нестанак њихових сродника. Конкретно, жалиоци нису изнели наводе ни о каквим лошим намерама особља УНМИК-а укљученог у случај, нити доказ о било каквом неуважавању озбиљности случаја или осећања жалилаца и њихових породица која проистичу из нестанка.

227. Такође, коментаришући покушаје првог жалиоца, гђе Леле Николић, да добије информације о отетим блиским члановима своје породице, СПГС наводи да се у спису не види да је „полиција УНМИК-а поседовала податке за контакт жалиоца и да је могла да је контактира у вези с истрагама“. Међутим, направљени су покушаји да се контактирају блиски сродници чији су подаци за контакт били доступни, али они нису били вољни да сарађују током истраге.

228. Што се тиче жалбе другог жалиоца, гђе Росанде Кабаш, СПГС додаје: „Из информација које је жалилац доставила, није јасно у којој мери се она обраћала надлежним органима како би добила информације о нестанку свог брата“.

229. Што се тиче жалбе трећег жалиоца, г. Милана Петровића, СПГС наглашава да он „није био сведок нестанка, нити је био у непосредној близини места нестанка у тренутку када је до њега дошло“.
230. Он подсећа, у том смислу, да је став Европског суда да патња коју преживљавају чланови породице мора имати одлике „различите од емоционалне патње која се може сматрати неминовном код особа које су у сродству са жртвом озбиљног кршења људских права“ (видети § 236 изнад). Према мишљењу СПГС-а, разумљива и очигледна душевна бол и патња жалилаца, која је последица нестанка њихових блиских сродника, не може се приписати УНМИК-у већ је она последица природне патње проузроковане нестанком блиског члана породице.
231. Стога, према наводима СПГС-а, не постоји кршење члана 3 ЕКЉП, те Комисија треба да одбаци ове наводе.

3. Процена Комисије

а) Општа начела која се тичу обавезе сходно члану 3

232. Као и члан 2, члан 3 ЕКЉП обухвата једну од основних вредности у демократским друштвима (ЕСЉП, *Талат Тене против Турске*, бр. 31247/96, од 21. децембра 2004, § 47; ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, ЕКЉП, 2004-VII, § 424). Као што то потврђује апсолутни карактер који члан 15 § 2 ЕКЉП даје забрани мучења и нечовечног и понижавајућег поступања, та забрана се примењује чак и у најтежим околностима.
233. Наводећи општа начела применљива на ситуације у којима је наводно дошло до кршења обавезе сходно члану 3 ЕКЉП, Комисија напомиње да феномен нестанка представља сложен облик кршења људских права који се мора разумети и са којим се мора суочити на интегралан начин (видети случај ИАСЉП, *Веласкез-Родригез против Хондураса*, наведен изнад у § 155 при § 150).
234. Комисија примећује да се обавеза сходно члану 3 ЕКЉП разликује од процедуралне обавезе надлежних органа сходно члану 2. Док се потоњом од надлежних органа захтева да предузму одређене правне радње које могу довести до идентификације и кажњавања одговорних лица, прва поменута обавеза је општија, више је хуманитарног карактера и односи се на реакцију надлежних органа на патњу сродника лица која су нестала или су убијена.
235. КЉП такође препознаје нестанке као озбиљно кршење људских права. У својој одлуци од 21. јула 1983. године, у предмету *Квинтерос против Уругваја*, Комитет је навео да нестанци представљају озбиљна кршења права сродника несталога лица, који пате услед душевног бола који траје све док траје неизвесност у погледу судбине њихових вољених, често и више година (видети КЉП, Саопштење бр. 107/1981, УН док. СГПП/Ц/ОП/2 при 138 (1990), § 14). Поред тога, у својој одлуци од 15. јула 1994. у предмету *Мохика против Доминиканске Републике*, КЉП је сматрао да је „нестанак

лица нераскидиво повезан са поступањем које представља повреду члана 7 [Споразума]“, којим се такође забрањује мучење, нечовечно или понижавајуће поступање и кажњавање (видети КЈП, Саопштење бр. 449/1991, УН док. СГПП/Ц/51/Д/449/1991 (1994), § 5.7).

236. По питању тога да ли се чланови породице нестале особе могу сматрати жртвама поступања које је супротно члану 3 ЕКЈП, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права и на своју сопствену судску праксу. Европски суд прихвата такву могућност, што зависи од постојања „нарочитих чинилаца који доводе до тога да патња коју преживљава [члан породице] добије димензију и одлике различите од емоционалне туге каква се може сматрати неизбежном код особа које су у сродству са жртвом тешког кршења људских права“. Суд даље сматра да „у пресудне елементе спадају непосредност крвног сродства, конкретне околности везане за породични однос, мера у којој је члан породице био сведок предметних догађаја, ангажованост члана породице у покушају да прикупи информације о несталој особи и начин на који су надлежни органи одговорили на такво распитивање“ (видети ЕСЈП, *Басајева и остали против Русије*, бр. 15441/05 и 20731/04, пресуда од 28. маја 2009, § 159; ЕСЈП, случај Ер и остали против Турске, наведен изнад у § 223, при § 94).
237. Комисија напомиње да, при процени емоционалне патње жртава, Европски суд такође разматра следеће околности: трајање самог нестанка и периода током којег није било информација о судбини несталог лица и истрази коју воде надлежни органи; одлагање почетка кривичне истраге нестанка; изостанак било какве „смислене“ акције надлежних органа, упркос чињеници да су им се жалиоци обратили како би пријавили нестанак свог сродника и поделили са њима информације које имају; изостанак могућег објашњења или информација о судбини несталог сродника упркос личним или писменим упитима упућеним званичним органима (видети, између осталих предмета, ЕСЈП, *Ер и остали против Турске*, наведен изнад, § 96; ЕСЈП, *Османоглу против Турске*, бр. 48804/99, пресуда од 24. јануара 2008, § 97). Други фактор који доводи до утврђивања повреде члана 3 ЕКЈП јесте континуирана природа психолошке патње сродника жртве нестанка (ЕСЈП, *Салаков и Ислијамова против Украјине*, бр. 28005/08, пресуда од 14. марта 2013. године, § 201).
238. КЈП је такође разматрао то питање и препознао чланове породица несталих лица као жртве повреде члана 7 Споразума: родитеље (*Бушерф против Алжира*, Саопштење бр. 1196/2003, разматрања од 30. марта 2006, § 9.7, СГПП/Ц/86/Д/1196/2003), децу (*Зарзи против Алжира*, Саопштење бр. 1780/2008, разматрања од 22. марта 2011, § 7.6, СГПП/Ц/101/Д/1780/2008), браћу и сестре (*Ал-Абани против Либијске Арапске Цамахирије*, Саопштење бр. 1640/2007, разматрања од 26. јула 2010, § 7.5, СГПП/Ц/99/Д/1640/2007), супружнике (*Бусруал против Алжира*, Саопштење бр. 992/2001, разматрања од 30. марта 2006, § 9.8, СГПП/Ц/86/Д/992/2001) и тетке/тече, ујне/ујаке и стрине/стричеве (*Беназиза против Алжира*, разматрања од 26. јула 2010, § 9.4, СГПП/Ц/99/Д/1588/2007) (*Башаиа против Либијске Арапске Цамахирије*, разматрања од 20. октобра 2010, § 7.2, СГПП/Ц/100/Д/1776/2008). Комитет оправдава овако широко разумевање статуса жртве због патње и бола који су начињени

члановима породица нестанком особе, који су често појачани недовољним напорима надлежних органа да истраже нестанак како би установили судбину жртве и извели починиоце пред лице правде (*Абуседра против* Либијске Арапске Цамахирије, Саопштење бр. 1751/2008, разматрања од 25. октобра 2010, § 7.5, СГПП/Ц/100/Д/1751/2008). У случају *Амиров против Руске Федерације*, Комитет је приметио да „[без] жеље да наведе све околности индиректног стварања жртава, Комитет сматра да пропусти државе као стране која је одговорна за спровођење обавеза истраживања и разјашњавања околности злочина који је претрпела директна жртва обично може представљати фактор. Додатни фактори могу бити неопходни. У овом случају, Комитет напомиње ужасне услове у којима је аутор пронашао осакаћене посмртне остатке своје супруге (...), након чега су уследиле одуговлачене, спорадичне мере које су предузете како би се истражиле околности које су довеле до горепомнутих закључака о постојању повреда чланова 6 и 7, тумачених заједно са чланом 2, ставом 3. Комитет сматра да, узете у обзир заједно, околности захтевају да Комитет закључи да су и права аутора сходно члану 7 такође прекршена“ (КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, наведен изнад у § 171, при § 11.7).

239. Комисија такође узима у обзир чињеницу да, према наводима Европског суда, анализа реакције надлежних органа не треба да се ограничи ни на какве конкретне манифестације ставова тих органа, изоловане инциденте нити на процедуралне чинове; на супрот томе, према мишљењу Суда, процена начина на који су надлежни органи тужене Државе реаговали на упите подносиоца жалбе, треба да буде глобална и континуирана (видети ЕСЉП, *Ађиш против Турске*, бр. 7050/05, пресуда од 1. фебруара 2011, § 45).
240. У том погледу, Европски суд је мишљења да би закључци из процедуралног проширења члана 2 такође били од директне важности при разматрању постојања кршења члана 3 (видети ЕСЉП, *Басајева и остали против Русије*, наведен изнад у § 236, при § 109; ЕСЉП, *Гелајев против Русије*, наведен изнад у § 224, при § 147; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, наведен изнад у § 170, при § 140).
241. Комисија примећује да је Европски суд већ установио повреде члана 3 ЕКЉП у погледу нестанака где је закључено да је сама Држава одговорна за отмицу (видети ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 117-118; ЕСЉП, *Кукајев против Русије*, бр. 29361/02, пресуда од 15. новембра 2007, §§ 107-110). Супротно томе, у случају који Комисија разматра, УНМИК ни на који начин није умешан у отмице и нестанке и не може се сматрати одговорним за душевну патњу подносилаца жалби која им је узрокована овим трагичним догађајима.
242. Комисија узима у обзир да је, у изостанку закључка о одговорности Државе за нестанак, Европски суд пресудио да није убеђен да је понашање надлежних органа, иако немарно у довољној мери да представља кршење члана 2 у његовом процедуралном аспекту, могло би само по себи изазвати душевну патњу подносиоца жалбе већу од минималног нивоа јачине који је неопходан да би се сматрало да поступање лежи унутар опсега члана 3 (видети, између осталих случајева, ЕСЉП,

Товсултанова против Русије, бр. 26974/06, пресуда од 17. јуна 2010, § 104; ЕСЈП, *Шафијева против Русије*, бр. 49379/09, пресуда од 3. маја 2012, § 103).

б) Применљивост члана 3 на контекст Косова

243. У погледу примењивости горенаведених стандарда на контекст Косова, Комисија се прво позива на своје разматрање истог питања у вези са чланом 2, наведено горе у тексту (видети §§ 165–176 изнад).

244. Комисија понавља да један функционалан систем за спровођење закона треба да узме у обзир заштиту потреба жртава и сведока, као и да размотри посебну рањивост расељених лица у ситуацијама након сукоба. Комисија је већ размотрила чињеницу да је Генерални секретар УН-а 2003. године описао систем полиције и правде на Косову као систем који „добро функционише“ и који је „одржив“ (видети § 45 горе у тексту).

245. Комисија поново напомиње да неће размотрити релевантну праксу нити наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у односу на њихову конкретну примену на дотичну жалбу, узимајући у обзир конкретне околности случаја.

246. Из тих разлога, Комисија сматра да мора да установи, у вези са сваким случајем, да ли би став и реакције УНМИК-ових органа на сам нестанак и на захтевање информација од стране жалилаца у вези са судбином њихових сродника и кривичном истрагом представљали повреду обавезе сходно члану 3, имајући у виду реалну ситуацију на Косову у релевантно време.

с) Усаглашеност са чланом 3 у овом предмету

247. У оквиру ових догађаја, Комисија у овом случају примењује одређен број фактора који, узети заједно у разматрање, покрећу питање повреде члана 3 ЕКЈП.

248. Комисија напомиње блискост породичних веза између жалилаца и њихових несталих сродника, што СПГС не оспорава. Заиста, гђа Даринка Шутаковић је маћеха, г. Недељко Шутаковић је отац, док су Радован, Ђорђе и Александар Шутаковић малолетна браћа првог жалиоца, гђе Леле Николић. Други жалилац, гђа Росанда Кабаш, сестра је г. Миленка Кабаша. Трећи жалилац, г. Милан Петровић, син је г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић.

249. Комисија подсећа на пропуст установљен горе у тексту у вези са процедуралном обавезом члана 2, упркос чињеници да је полиција УНМИК-а имала информације потребне да води истрагу од самог почетка и на каснијим ступњевима. С тим у вези, Комисија понавља да, са становишта члана 3, она може да разматра реакције и ставове УНМИК-а у односу на жалиоца у целини.

250. Као што је показано горе у тексту у вези са чланом 2, по овом случају није спроведена ваљана истрага. У спису је забележен само један контакт између једног од жалилаца и

УНМИК-ових органа и још један, са једним од сродника, али нису узете изјаве ни од једног жалиоца, члана породице или сведока (видети § 219 изнад). Све до сада, око 14 година након отмице и нестанка њихових сродника, жалиоци нису примили никакве информације о њиховој судбини или статусу истраге.

251. У погледу коментара СПГС-а везаних за вероватни изостанак напора жалилаца да се распитају код истражних органа о судбини својих сродника (видети §§ 227–228 изнад), Комисија понавља свој горенаведени став да су органи УНМИК-а били дужни да контактирају њих, а не *обрнуто* (видети § 198 изнад).
252. У светлу горенаведеног, Комисија закључује да су жалиоци трпели тешку патњу и бол током продуженог и дуготрајног временског периода због начина на који су се органи УНМИК-а бавили предметима и због немогућности да сазнају шта се десило са блиским члановима њихове породице. У том погледу је очигледно да, у било којој ситуацији, бол који им је нанет, јер морају да живе у неизвесности у вези са судбином својих сродника, мора бити неподношљив.
253. Из горенаведених разлога, Комисија закључује да је својим поступцима УНМИК допринео болу и душевној патњи жалилаца чиме је дошло до повреде члана 3 ЕКЉП.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

254. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
255. Комисија напомиње да принудни нестанци представљају озбиљна кршења људских права која се морају истражити и судски процесуирати под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је УНМИК, као територијална управа на Косову од 1999. до 2008. године, имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично гони лица одговорна за отмицу и нестанак гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић, и да његов пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење права жртава и њихових сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
256. Комисија истиче забринутост СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
257. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети изнад § 47), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године. УНМИК стога није више у позицији да предузима мере које ће имати директан утицај на истраге које су још увек на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или

локалним властима. Такође, након једностраног проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршене повреде права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.

258. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, наведен изнад у § 232, при § 333; случај *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. предмета 61498/08, пресуда ЕСЉП од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против Молдавије и Русије*, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва средства која су му доступна у односу на надлежне косовске органе, добије уверавања да ће истраге које се односе на случајеве који се овом приликом разматрају бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и нестанак гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић и да ће могући починиоци бити изведени пред лице правде. Жалиоци и/или други блиски сродници треба да буду обавештени о том поступку и да добију увид у релевантну документацију, уколико је потребно;

- Јавно призна, између осталог и путем медија, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи отмицу и нестанак гђе Даринке Шутаковић, г. Недељка Шутаковића, г. Радована Шутаковића, г. Ђорђа Шутаковића, г. Александра Шутаковића, г. Миленка Кабаша, г. Миће Петровића и гђе Радмиле Петровић, као и са патњом и душевним болом до којих је касније дошло, и јавно се извини жалиоцима и њиховим породицама у вези са тим;

- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцима за моралну штету коју су претрпели због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као и за патњу и душевни бол које су жалиоци претрпели услед понашања УНМИК-а.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће

кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гаранцију да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;

- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање.

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА МАТЕРИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 3 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

3. ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:

а. ЗАХТЕВА ОД НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ МЕРЕ КАКО БИ СЕ ОСИГУРАЛО ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА ОТМИЦЕ И НЕСТАНКА ГЂЕ ДАРИНКЕ ШУТАКОВИЋ, Г. НЕДЕЉКА ШУТАКОВИЋА, Г. РАДОВАНА ШУТАКОВИЋА, Г. ЂОРЂА ШУТАКОВИЋА, Г. АЛЕКСАНДРА ШУТАКОВИЋА, Г. МИЛЕНКА КАБАША, Г. МИЋЕ ПЕТРОВИЋА И ГЂЕ РАДМИЛЕ ПЕТРОВИЋ НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ДОВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;

б. ЈАВНО ПРИЗНА, УКЉУЧУЈУЋИ ПУТЕМ МЕДИЈА, ОДГОВОРНОСТ У ВЕЗИ СА СВОЈИМ ПРОПУСТОМ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ ОТМИЦЕ И НЕСТАНКА ГЂЕ ДАРИНКЕ ШУТАКОВИЋ, Г. НЕДЕЉКА ШУТАКОВИЋА, Г. РАДОВАНА ШУТАКОВИЋА, Г. ЂОРЂА ШУТАКОВИЋА, Г. АЛЕКСАНДРА ШУТАКОВИЋА, Г. МИЛЕНКА КАБАША, Г. МИЋЕ ПЕТРОВИЋА И ГЂЕ РАДМИЛЕ ПЕТРОВИЋ, КАО И

**СА ПАТЊОМ И ДУШЕВНИМ БОЛОМ ДО КОЈИХ ЈЕ КАСНИЈЕ ДОШЛО,
И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦИМА И ЊИХОВИМ ПОРОДИЦАМА;**

- c. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ
НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦИМА ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ У
ВЕЗИ СА УСТАНОВЉЕНИМ ПОВРЕДАМА ЧЛАНА 2 И ЧЛАНА 3 ЕКЉП;**
- d. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И
СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
- e. ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА
КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
- f. ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА
КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦЕ И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ
ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј Антонов
Извршни службеник

Марек Новицки
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

ЦЖКИ – Централна јединица за кривичну истрагу
СГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
ИНС – Извештај о наставку случаја
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ФХП – Фонд за хуманитарно право
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
МТ – Међународни тужилац
МПС – Међународни полицијски службеник
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
СТРК – Специјално тужилаштво Косова
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Србије Министарство унутрашњих послова
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
КТ – Канцеларија тужиоца МКТЈ-а
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена административна мисија Уједињених нација на Косову
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина